

SLOVENSKÉ HLASY Z RÍMA

Vladimír Šatura:
Bez zmyslu života
niet životnej náplne 3

My mladí:
Proti životnej prázdnote 6

Dominik Hrušovský:
Generálne zhromaždenie
Svetového kongresu
Slovákov vo Washingtone 7

Slovenská rodina
v širom svete 9

Rajmund Ondruš:
Rozvodom sa nič nevyrieši 14

Zo života SÚSCM v Ríme 17

Zo Slovenska:
K socialistickým
občianskym obradom 18

Rovnako pre všetkých? 21

Andrej Pauliny:
Zomrel významný františkán
Vševlad Jozef Gajdoš 22

Na kultúrnom poli 23

Gorazd Zvonický:
Keď aj fotografia klame 24

HYMN NA POČEŠŤ SV. CYRILA A METODA

*Pochodne vlasti vznešené,
žiariace nášmu národu,
prijmite pieseň sviatočnú
ako srdc vd'ačnú úrodu!*

*Rím — ako matka — s radost'ou
vás víta v svojom náručí,
pocíť vás krížom veľ'kňazským
a vašu pravosť zaručí.*

*Do končín dosiaľ neznámych
idete Krista zvestovať,
zem svetlom z neba zaplaviť
a život Boží pestovať.*

*V sviatosti srdcia umyté
pred milost'ou sa otvoria
a nevábivé trne sa
na kvety čnosti pretvoria.*

*Blažení v nebi počujte
prosbu, čo ľuď vám vysloví:
Chráňte v nás svoje dedičstvo
a našu vernosť Kristovi!*

*Nech združí jeho ovčinec
nás s tými, čo sa vzdialili,
a viera, čo ste hlásali,
nech je nám zdrojom posily!*

*Zmiluj sa, Svätá Trojica,
aby sme s tvojou pomocou
si zachovali náuku,
zdedenú navždy od otcov! Amen!*

Preložil Gorazd Zvonický

Všemohúci a večný Bože, ty si našim predkom poslal svätého Cyrila a Metoda, aby ich priviedli k pravej viere; prosíme ťa, dopraj nám, aby sme si verne zachovali dedičstvo otcov, statočne vyznávali svoju vieru a podľ'a nej dôsledne aj žili. Skrze nášho Pána Ježiša Krista, tvojho Syna, ktorý je Boh a s tebou žije a kral'uje v jednote s Duchom Svätým po všetky veky vekov.

(Rímsky misál, modlitba na slávnosť
sv. Cyrila a Metoda).

Posledný článok
univ. prof. dr. Vladimíra
Šaturu
zo série
ŽIVOTNÁ NÁPLŇ
A ŽIVOTNÉ HODNOTY

BEZ ZMYSLU ŽIVOTA NIET ŽIVOTNEJ NÁPLNE

« Ja som však prišiel, aby mali život a aby ho mali v hojnosti ».

(Ján 10,10)

Otázka o základných hodnotách

V Nemecku prebiehala pred pár rokmi diskusia, ktorá si zaslúži aj našu pozornosť, lebo sa v nej hlási « duch času » a je, do určitej miery, symptomatická aj pre našu súčasnú situáciu. Diskutovalo sa o otázke, či rozbúranie jestvujúceho poriadku kritikou, ktorá v poslednom období videla svoju úlohu v usporiadaní platných predstáv o hodnotách, nezašlo sa tak ďaleko, že dnes nemáme viac do činenia len s takzvaným « pluralizmom hodnôt » ale aj s ich čiastočným rozpadom.

Kladie sa ďalej otázka, či súčasné prevládajúce spôsoby myslenia sú dostatočnou základňou pre spolunažívanie ľudí v našej spoločnosti, alebo či by nebolo užitočné dohodnúť sa na určitom počte základných hodnôt. « Bez jednotnej predstavy hodnôt

ako aj bez uznania ich záväzných nárokov, každá spoločnosť musí zničiť seba samu a to následkom egoizmu, ktorý nepozná nijakých hraníc ». (Mitscherlich, in: Frankf. Allg. Zeitung, 24. December 1976). Tej istej mienky boli aj viacerí politickí činitelia počas volebnej kampane pred poslednými parlamentnými voľbami v Nemecku. Vyzvali preto predstaviteľov rozličných svetonázorových smerov, aby označili určitý počet základných životných hodnôt a aby ich uznali ako podklad pre svoje sociálnopolitické rozhodnutia. Predpokladom pre takéto riešenie je však potrebné objasniť si otázku, ktoré hodnoty majú vôbec nádej dostať sa na « listinu základných hodnôt », inými slovami, ktoré hodnoty neboli ešte celkom « odbúrané » a zostali vo vedomí dnešného človeka. Najčastejšie sa spomínali tieto hodnoty: sloboda, spravodlivosť, solidárnosť, znášanlivosť a ľudská dôstojnosť.

Keď sa na tento vývoj pozeráme aj z hľadiska spomenutých « historických experimentov », ktoré sa nerobia v laboratóriu ale vo verejnosti s celými

národmi — a to viac-menej zámerne — môžeme sa poučiť vo viacerých smeroch.

V prvom rade je to dôkaz, že životná úroveň, ktorú mnohí vyhlasujú za jedinú životnú náplň, natrvalo nikoho neuspokojuje a sama sa vyvráti. Inými slovami: formálna intenzita a dynamika životného procesu, aj keď je vysoká, ako je to možné práve pri životnej úrovni, bez hodnotnej náplne nikdy nevedie k uspokojujúcemu vyplneniu života. Forma potrebuje obsah, matéria potrebuje dušu, vonkajšie kulise potrebujú vnútornú náplň. V opačnom prípade sa celkom spontánne vynorí otázka: Aký to má zmysel? Vyplatí sa preto žiť? Človek cíti, že bez vyjasneného zmyslu života nejstvie uspokojujúca životná náplň. Ak život nie je oduševňovaný snahou po vhodných hodnotách, vnútorná prázdnota natrvalo zničí ľudské šťastie.

Kedy má niečo zmysel?

Kedy môžeme povedať, že niečo je plné zmyslu? Od čoho závisí užitočnosť alebo neužitočnosť javov, skutkov a života? Odpoveď je jasná: od vzťahu k hodnotám alebo k nehodnotám. Ak skutková podstata alebo činnosť je v službe užitočného cieľa, hovoríme, že tento má zmysel. Ak takýto vzťah chýba, hovoríme, že nemá zmysel. Ak činnosť vedie k zničeniu hodnoty, alebo ak je v službách nehodnoty, hovoríme, že to odporuje zmyslu. Preto vlastne otázka o zmysle života sa zhoduje s otázkou o užitočnej životnej náplni. Ku objasneniu týchto vzťahov dospela aj vyššie spomenutá diskusia. Stroskotala však pri riešení ďalších problémov: V čom spočíva táto užitočná náplň. Ide o jednu alebo viaceré hodnoty? Tieto hodnoty majú byť prítomné všetky u každého človeka, alebo stačia len niektoré z nich? Ktoré sú to?

Všeobecný súhlas sa dosiahol pokiaľ ide o slobodu. Všetci oceňujeme slobodu ako veľmi vysokú hodnotu. A predsa, ak sa lepšie zamyslíme, musíme priznať, že aj sloboda je len formálnou hodnotou. Sv. Augustín počíta slobodu iba k takzvaným «priemerným dobrám». A to z dôvodu, že slobodu možno zneužiť, napríklad k bezohľadnému ničeniu, vykorisťovaniu atď. Ak má teda sloboda hodnotu, má ju len v súvislosti s pozitívnym obsahom, ktorý chce dosiahnuť.

Keď ale niekto nasadí svoje sily, dokonca svoj život proti útlaku a neslobode, v ktorej žijú iní, dáva svojmu životu veľmi vysokú náplň, nezávisle od toho, ako využijú slobodu tí, ktorých oslobodil. Obranie človeka o slobodu znamená pre neho veľkú nespravodlivosť, zlo, ktoré mu spôsobuje utrpenie. Každé osobné zasadenie sa proti zlu, proti nehodnotám, predstavuje už samo o sebe hodnotu a skrýva v sebe zmysel, ktorý sa vysoko cení.

Prekonávanie nehodnôt

Tento názor možno zovšeobecniť: Užitočný a hodnotný je život tých ľudí, ktorí sa snažia o pre-

konávanie alebo aspoň zredukovanie nehodnôt, v dôsledku ktorých, viac alebo menej, trpí veľká časť ľudstva: chudoba, hlad, choroba, nespravodlivosť a každá iná forma nešťastia. Jestvujú, ako je známe, celé skupiny povolani, ktorých hlavnou náplňou je boj proti nehodnotám. Ľudia, zangažovaní v týchto povolaniach, pracujú, hoci vedia, že sa nikdy nepodarí odstrániť tieto zlá úplne a s konečnou platnosťou. «Chudobných budete mať vždy medzi sebou», povedal Ježiš Kristus. Chorých a iných trpiacich tiež. Čiastočný úspech tohoto boja na jednom alebo druhom poli, má za následok, že vznikajú nové, donedávna neznáme formy zla, ako napríklad znečistenie či otrávenie životného prostredia ako nežiaduci produkt vyššej životnej úrovne, prekonnej biedy, veľkej hygieny, prevádzanej dezinfekčnými prostriedkami a pod. Bez snahy zredukovať, podľa možnosti na minimum tieto zlá, sa môže stať, že svojím neobmedzeným bujnením znemožnia úplne ľudský život.

Samozrejme, že možnosti hľadania zmyslu života sa neobmedzujú len na oslobodenie sa od neužitočných vecí. Je len logické, že zmysel života by sa mal viac sústreďovať na realizovanie pozitívnych hodnôt. Ktoré sú to? Vyššie spomínaná diskusia zostala len pri formálnych hodnotách ako sú: sloboda, znášanlivosť, spravodlivosť, solidárnosť atď., i keď tušila, že to nemôže byť konečná odpoveď.

Filozofia hodnôt a osobná stupnica hodnôt

Možno nám tu poskytne niektoré oporné body dnešná okypená filozofia hodnôt. Eduard Spranger menuje sedem takýchto hodnôt, ktoré zároveň tvoria najdôležitejšie oblasti ľudskej kultúry: pravda a veda, dobro a morálka, krása a umenie, svätosť a náboženstvo, úžitok a hospodárstvo, moc a politika, altruizmus a všetky formy sociálnej starostlivosti.

Možno diskutovať o tom, či takéto rozčlenenie hodnôt je vyčerpávajúce, alebo či by nebolo správnejšie zostaviť iné. Nikto však nemôže poprieť, že v tomto zozname sú zahrnuté najdôležitejšie hodnoty, od ktorých mnoho závisí. Spranger, ktorý bol nielen filozof ale aj uznávaný psychológ, v súvislosti so svojím ponímaním hodnôt vypracoval aj vlastnú typológiu ľudí. Podľa toho, ktorá hodnota prevláda v človeku, jestvuje aj teoretický, estetický alebo náboženský typ človeka. Americký psychológ G. W. Allport vypracoval dokonca test, založený na vzťahu človeka k hodnotám. Pomocou tohoto testu možno zistiť do akého poradia kladie ten ktorý človek hodnoty a tak sa dá určiť jeho osobná stupnica hodnôt. U takzvaných «miešaných typov» sa na tej istej úrovni stupnice nachádzajú viaceré hodnoty, čo má za následok, že osobné rozhodnutia takéhoto človeka sú značne sťažené.

Nikto sa nemôže venovať s rovnakou starostlivosťou všetkým hodnotám. Každý sa musí rozhodnúť pre jednu hodnotu a tej venovať celý svoj čas

a energiu. Ostatné hodnoty zostanú viac alebo menej v pozadí, prípadne môžu aj chýbať.

Niekedy sú síce hodnoty pasívne prijaté, ale nevenuje sa im tvorivá starostlivosť. Z toho všetkého vyplýva dôležitý uzáver: človek nenachádza zmysel života hotový pred sebou, ale sám dáva životu zmysel tým, že sa rozhodne pre určitú hodnotu. Vyvolí si ju ako zmysel svojho života, a tá mu dáva potom životnú náplň. Pravdepodobne rozhodujúcu úlohu pri tejto voľbe bude hrať jeho osobná stupnica hodnôt. Táto zasa je výsledkom štruktúry jeho osobnosti, doterajších rozhodnutí a skúseností.

Dôležitosť náboženských a sociálno-altruistických hodnôt

Pýtame sa: jestvuje isté poradie vyššie spomenutých hodnôt, alebo všetky majú rovnakú platnosť? Odpoveď na túto otázku možno dať jedine v súvislosti s určitým svetonázorom alebo filozofickým smerom. Napriek tomu je však isté, že dve zo spomenutých hodnôt zaberajú mimoriadne miesto. Sú to náboženské a sociálno-altruistické hodnoty.

Sociálno-altruistické hodnoty patria sem preto, lebo všetky ostatné hodnoty musia byť v službe spoluobčanov, teda aj vedomosti, umenie, hospodársky dôchodok a i. Spomenuli sme už, že podľa všeobecných skúseností, nijaký človek nepochybuje o zmysle svojho života, keď spoznal, že je na úžitok bližným, že je potrebný druhým. Čím bezprostrednejšie prežíva človek tento osobný vzťah vlastného tvorenia hodnôt, tým užitočnejší, plnší je jeho život. Naopak, čím nejasnejší je tento vzťah, aj keď objektívne jestvuje, tým viac treba nad ním premýšľať a ho usmerňovať.

Náboženskej hodnote patrí mimoriadne miesto preto, lebo prostredníctvom tejto hodnoty človek prekračuje ľudské hranice a jeho život sa stáva transcendentným. Jedine pomocou náboženskej viery možno vidieť život v horizonte večnosti a dať mu plný zmysel ako celku. Jedine od večnosti dostane zmysel aj posledné zlo, ktoré nemožno viac vyhubiť, o ktorom sme hovorili v predošlej stati.

Od večnosti dostane zmysel aj posledná životná hranica, smrť, najväčšia nehodnota vôbec. Úplný zmysel života možno dosiahnuť jedine pomocou náboženskej viery.

Človek, ktorý neodhalil zmysel svojho života, nemôže žiť plným spôsobom. Toto tvrdenie neslobodno chápať tak, že k subjektívnemu pocitu šťastia stačí jednoducho pridať cenný obsah a tým vznikne jednotný celok. Za normálnych okolností slobodne vyvolený zmysel vyvráti všetko, dokonca môže prevrátiť celú predchádzajúcu predstavu o životnom šťastí. Nie je žiadny sebaklam, ani znehodnocovanie životného šťastia, ak sa pre vyvolenú hodnotu vzdávame dokonca základných potrieb alebo obetujeme niektoré očakávania a normálne zadosťučinenia. « On sa musí vzmahať, ja ubúdam ». Slová Krstiteľa platia pre každého idealistu: obmedzenie určitých oblastí vlastnej osoby nechápe ako znižovanie svojej životnej hodnoty, keď sa tým o to viac rozvinie jeho ideál, pre ktorý sa rozhodol.

Jediná opravdivá hodnota môže prekvasiť všetko

Na začiatku našich vysvetlení sme zdôraznili, že najdôležitejší problém človeka, jeho životná náplň, je veľmi zložitý a že súvislosti medzi jednotlivými činiteľmi sú veľmi spleťité. Človek musí mať stále na mysli základné požiadavky, nevyhnutné pre zachovanie svojho života. Prinajmenšom starostlivosť o existenčné minimum v jeho rozličných formách. Nemôže tiež nechať bez povšimnutia témy jednotlivých životných úsekov. Nemôže sa vzdať ani pocitu sebahodnoty a stupňovania životnej aktivity. Keď človek neprispieje určitým spôsobom k zachovaniu a vývoju spoločnosti, zostáva stáť v polceste. Veľké nebezpečenstvo je v tom, že zameria pozornosť na maličkosti a nechá bez povšimnutia plnosť svojho existenčného kontextu (súvislosť jednotlivých častí). Najväčšia životná príležitosť pre človeka pozostáva v tom, že si zvolí za ústrednú životnú náplň opravdivú hodnotu a ňou nechá prekvasiť všetko ostatné.

Z nemčiny preložil P. Timotej Masár SJ

Parížska mincovňa vydala novú medailu « Starý a Nový zákon ». Jej autorom je slovenský akademický sochár, žijúci v Paríži, Viliam Schiffer. Blahoželáme mu ku krásnemu dielu a k zaslúženému úspechu, v istote, že sa dočkáme od neho ešte viacerých hodnotných prác.

PROTI ŽIVOTNEJ PRÁZDNOSTI

pokrok nie sú najvyššie hodnoty, ale že prvoradá pozornosť treba venovať rozvoju duchovných hodnôt, ak chceme, aby ľudia boli šťastnejší.

Viedenský neurológ a psychiater prof. Wiktor Frankl, ktorý sa tiež zúčastnil na spomínanom sympóziu, hovoril o problémoch mládeže. Povedal, že dnes mládeži nehrozi už natoľko sexuálny problém, nakoľko strata pocitu zmyslu vlastnej existencie. Poruchy v procese hľadania zmyslu života nadobudli v našej spoločnosti také rozmery, že dnes možno hovoriť o masovej neuróze. Tento vývoj, podľa mienky profesora Frankla sa nezastavi pred žiadnou krajinou. Jav existenčnej prázdnoty je známy tak v kapitalistických ako i v komunistických krajinách.

Príčinou pre stále sa šíriaci pocit straty zmyslu života je aj skutočnosť, že tradícia sa vlastne dnes ignoruje, nemá čo povedať a ľudia robia iba to, čo sa od nich žiada. Tu možno vidieť i korene totalitarizmu. Dôsledkom sú depresie, sklamania, kriminalita, alkoholizmus, omamné prostriedky, a vysoký počet samovrážd, hlavne v radoch mládeže. Zodpovednosť za to nesie okrem súčasnej vedy, ktorá podľa profesora Frankla zlyhala, aj súčasná literatúra, ktorá ľudí nechráni pred nihilizmom a cynizmom, ale robí práve naopak. Mnohé literárne diela sa stali vlastne vyjadrením pocitu straty zmyslu života autorov.

Aby sa mladému človeku pomohlo, treba ho poveriť úlohou, treba v ňom vzbudiť pocit užitočnosti, potreby. Neslobodno izolovať mladých ľudí. Izolácia plodí agresie. Okrem toho pre mladých je mimoriadne dôležitý príklad, svedectvo. Ako príklad môžu slúžiť iba ľudia, ktorí si plnia svoje povinnosti a svojim postojom a činnosťou budia dojem istoty, hlavne v okolí, v ktorom žijú a pracujú. V podstate možnosť k «plnému» životu jestvuje pre každého, a to najmä pre tých, ktorí sú nábožensky založení. Dokonca aj z ľudského utrpenia možno urobiť pozitívny výkon.

Koncom apríla v bavorskej akadémii vied v Mníchove sa konalo sympóziu na tému «Viera a veda», organizátorom ktorého bol Sekretariát pre dialóg s neveriacimi. Sympóziu viedol viedenský arcibiskup kardinál Franz König. Vo svojom referáte poukázal na jednostrannú technokratickú orientáciu v Európe, to jest na snahu o organizovanie spoločnosti na základe technického myslenia a zákonov techniky, ktorá získava stále väčšiu prevahu v európskej spoločnosti.

Vyzýva preto hlavne mladých kresťanov, aby sa vrátili k duchovným hodnotám človeka. Popieranie a ignorovanie duchovných hodnôt, povedal kardinál König, je príčinou kríz súčasnej spoločnosti. Ak Európa v budúcnosti sa chce etablovať jedine ako technokratická spoločnosť, zanikne, a to v dôsledku duchovnej zakrnelosti ľudí.

Aj v rozhovoroch medzi Východom a Západom duchovné hodnoty boli podceňované a nehrali veľmi dôležitú úlohu. Lenže v budúcnosti pre Európu nebude rozhodujúca vojenská sila, ale bohatstvo ducha. Rozhodujúca bude teda výmena duchovných bohatstiev medzi dvoma dušami Európy. V rozhovoroch medzi Východom a Západom pôjde o to, či Európa má ideál, pre ktorý sa vy-

platí žiť a zomrieť. Ved' len pre takýto ideál človek je schopný prinášať obete.

Európa sa musí vrátiť k svojej duchovnej sile, musí sa vrátiť znovu ku kresťanským koreňom.

Čisto politické alebo humanistické ponímanie kresťanstva kardinál König odmieta. Nesúhlasí prirodzene ani s jednostranným intelektuálnym ponímaním kresťanstva, ani s takzvaným kresťanstvom «zo zvyku».

Ak Európa prestane apelovať na duchovné dimenzie človeka, vyúčtovanie pride a to v nastávajúcích desaťročiach, povedal viedenský arcibiskup. Nebudeme schopní zastaviť chtivosť ľudí po majetku, chamtivosť, nespravodlivosť, nemravnosť a teror. Nebudeme viac schopní zastaviť vlnu nenávisť, sklamaní, pomsty. Nebudeme môcť viac zastaviť anarchizmus a vojny.

V minulých stáročíach Európa bola vývozcom duchovných hodnôt na ostatné kontinenty. Pritom sa ale na tieto kontinenty dostali aj javy, ktoré sú sprievodným znakom úpadku. Tu kardinál König pripomína, že je povinnosťou Európanov upozorniť na tieto nedostatky obyvateľov iných kontinentov, aby sa títo vyhli chybám, ktoré sme urobili my. Musíme ich upozorniť na skutočnosť, že materiálny blahobyt a technický

GENERÁLNE ZHROMAŽDENIE SVETOVÉHO KONGRESU SLOVÁKOV VO WASHINGTONE (15. - 21. mája 1978)

Voľba hlavného mesta Spojených štátov amerických Washingtonu za sídlo generálneho zhromaždenia Svetového kongresu Slovákov bola zámeraná. « Ideme do Washingtonu poďakovať najväčšej a najsilnejšej demokratickej krajine sveta za všetko, čo dala nám, slovenským emigrantom, ako aj nám, Slovákom už tu v Amerike narodeným... Ideme do Washingtonu aj preto, aby sme pripomenuli, že náš malý národ z vďačnosti prispel k duchovnému a materiálnemu vzrastu Ameriky... Ideme do Washingtonu, aby sme povedali aj svetu, že Slováci sú po stránke politickej a kultúrnej naozaj vyspelý národ... A pretože náš národ vo vlasti musí mlčať, my chceme prehovoriť v jeho mene tichou manifestáciou na podporu boja za ľudské práva ... Ideme do Washingtonu, aby sme žiadali pomoc od tejto veľmoci v našom neúnavnom boji o ochranu našich bratov a sestier v okupovanej vlasti ». Týmto slovami sa prihovárali Slovákom Štefan B. Roman, predseda SKS a Eduard J. Behunčík, predseda Prípravného výboru generálneho zhromaždenia.

Program a priebeh

Celý program i jednotlivé podujatia v rámci generálneho zhromaždenia boli vedené týmito cieľmi.

V pondelok 15. mája o 10.00 predpoludním sa snemovanie začalo otvorením kultúrno-vedeckej konferencie, ktorá sa zaoberala témou: Prínos slovenskej emigrácie k uskutočneniu ideálov ľudskosti v novej domovine. Medzi prednášateľmi boli mnohí z najvýznamnejších verejných, kultúrnych a náboženských činiteľov v zahraničí. Konferenciu pripravil a viedol O. Félix Litva SJ, predseda Kultúrneho odboru SKS. Všetky príspevky budú uverejnené knižne. Dielo, ktoré takto vznikne, bude určite bohatou pokladnicou dokladových materiálov. V tejto stručnej správe ich možno len spomenúť.

Kultúrno-vedecká konferencia bola pôvodne naplánovaná od pondelka 15. mája do poludnia v stredu 17. mája. Toho dňa popoludní sa mali začať práce vlastného generálneho zhromaždenia. Vskutku však program bol celkom pozmenený, lebo ge-

nerálne zhromaždenie bolo otvorené v utorok 16. mája predpoludním a jeho práce sa striedali s kultúrno-vedeckou konferenciou, ktorá pokračovala až do poludnia vo štvrtok 18. mája. — Každý deň večer bol kultúrno - zábavný program, usporiadaný americko-slovenskými fraternalistickými organizáciami alebo inými spoločenstvami amerických Slovákov. V rámci týchto večerov predseda SKS rozdával i záslužné a pamätné diplomy jednotlivcom i ustanovizniám, ktoré sa zaslúžili o povznesenie slovenského mena medzi príslušníkmi iných národov.

Práce generálneho zhromaždenia zahŕňali správy funkcionárov, diskusiu, schvaľovanie rezolúcií a pozmenených stanov, voľby nových funkcionárov. Konali sa až do večera v piatok 19. mája.

Mimoriadne podujatia a zakľúčenie

V rámci generálneho zhromaždenia sa konala i vydatená recepcia v senáte Spojených štátov a návšteva predstaviteľov SKS na štátnom departemente.

Programove bola veľmi nahustená sobota 20. mája. Od pol desiatej predpoludním tisícový zástup Slovákov manifestoval za ľudské práva pred Bielym domom, sídlom prezidenta Spojených štátov. Bol to naozaj mohutný a dôstojný sprievod.

Po manifestácii sa prítomní odobrali k memoriiu Juraja Washingtona, kde bola na otvorení javisku súťaž tanečných a speváckych súborov. Trvala skoro až do tretej popoludní.

Nasledovala slávnostná spievaná sv. omša v národnej svätyni Nepoškvrneného počatia Panny Márie. S Otcom biskupom Andrejom Grutkom, ktorý mal aj anglickú homíliu, koncebrovali Otcovia biskupi Rusnák a Hnilica, Otec opát Kojiš, zástupca apoštolského delegáta a početní kňazi. Slovenskú homíliu mal Mons. Dominik Hrušovský.

Pri sv. omši spieval Zbor katedrály sv. Michala z Toronta, zbor sv. Cyrila a Metoda tiež z Toronta a slovenský operný spevák Juraj Hurný z Rakúska.

Evangelické bohoslužby sa konali na konečný záver celého zhromaždenia v nedeľu 21. mája v hoteli Sheraton, kde sa konalo aj celé stretnutie. Bo-

hosľužby viedol Rev. Dušan Tóth, kázali Rev. Jaroslav Vajda po slovensky a Rev. E. Velebír po anglicky.

Slávnostným vyvrcholením kongresových prác bol záverečný banket vo veľkom salóne hotela Sheraton v sobotu večer. Bolo na ňom dohromady asi 1.200 prítomných. Program viedol Jozef Krajša. Pozdravné prejavy predstaviteľov slovenských ustanovizní sa striedali s prejavmi amerických senátorov a iných významných hostí. Do prejavov zase dobre zapadali spevné a hudobné vložky s tancami súborov, ktoré zvíťazili na predpoludňajšej súťaži.

Počas banketu predseda Štefan B. Roman udelil aj národné ceny SKS. Prvú dostal prezident Carter za neúnavné úsilie o uplatňovanie a zachovávanie ľudských práv. Ďalšie tri ceny dostali Otec opäť Teodor Kojiš, Dr. Jozef Cincík a Dr. František Šubík — Andrej Žarnov.

Výsledky a perspektívy

Splnilo washingtonské generálne zhromaždenie svoje ciele a očakávanie slovenskej verejnosti?

Možno iste povedať bez prehánania, že mnohé časti programu sú skutočným úspechom, ktorý má aj trvalú hodnotu. Platí to na prvom mieste o kultúrno-vedeckej konferencii, ktorá — ako aj predošlé, ktoré v Toronte a v Ríme ideovo a organizačne pripravil a viedol Dr. Jozef Kirschbaum — je skutočným prínosom do osvetlenia slovenskej problematiky v zahraničí.

Keď hľadáme na generálne zhromaždenie ako na stretnutie Slovákov, treba s radosťou podčiarknuť skutočnosť, že do Washingtonu prišli veľké zástupy ľudí z rôznych kútov Ameriky a početní zástupcovia zo všetkých končín sveta. Aj toto je skutočný úspech, potešiteľná skutočnosť.

Pracovná časť generálneho zhromaždenia sa azda podarila trochu menej. Na správy o činnosti a na diskusiu o nej sa ušlo málo času. Skoro dva pracovné poľdne sa delegáti zaoberali zase revíziou stanov, hoci stanovy, schválené v Ríme, neboli ani uvedené do života a nebol k nim vydaný príslušný organizačný a rokovací poriadok. Na verejnú diskusiu o programe bola určená jedna hodina, a to práve v čase, keď sa konala i súťaž tanečných skupín. Prakticky sa verejné zasadnutie novozvoleného predsedníctva zredukovalo na krátke stretnutie formálneho rázu.

Podľa nových stanov Svetový kongres Slovákov podstatne zostáva taký, akým bol doteraz, iba organizačne je viac centralizovaný. Autonómia odborov, premenovaných na komisie a počtom zredukovaných, vychádza z nových stanov dosť obmedzená, napriek tomu, že znenie článkov v stanovách tu opakuje predošlý text. Budúcnosť však ukáže, ako to bude vyzerat' v skutočnosti.

Voľby potvrdili za predsedu Štefana B. Romana a za generálneho tajomníka Rev. Dušana Tótha.

Voľby potvrdili za predsedu Svetového kongresu Slovákov Štefana B. Romana, ktorému želáme veľa úspechov v ďalšej práci.

Zostáva otázka, či sa do nového predsedníctva dostali v primeranom zastúpení všetky zložky slovenskej emigrácie, a či teda zvolené predsedníctvo predstavuje — aspoň v rámci možností a v úmysloch voličov — širokú paletu slovenského života v zahraničí. Ak by tak nebolo, ako sa zdá podľa istých náznakov, bolo by dobré myslieť na túto otázku pri menovaní členov komisií a prihlíadať vskutku — ako hovoria stanovy — na « územnú, ideovú a politickú vyváženosť » každej komisie.

Generálne zhromaždenie Svetového kongresu Slovákov vo Washingtone je určite novým pozitívnym krokom dopredu. Prípadné kritické poznámky neumenšujú túto základnú hodnotu, ale majú na zreteli len zlepšenie do budúcnosti. Sme presvedčení, že kladné výsledky sa skôr-neskôr jasne ukážu a cesta, naznačená v schválenom Manifeste, je dobrá.

Práve preto vyslovujeme všetkým, ktorí toto generálne zhromaždenie pripravovali, uznanie a vďačnosť. Novému vedeniu SKS želáme, aby s Božím požehnaním a s Božou pomocou účinne pracovalo na zveľadení slovenského mena v cudzine, na získavaní priateľov, na vymáhaní spravodlivosti, na presadzovaní cieľov a úloh Kongresu: v tejto práci určite môže počítať so všetkými, ktorým dobro a budúcnosť nášho národa ležia na srdci.

Mons. Dominik Hrušovský

Slovenská rodina v širom svete

DUCHOVNÉ CVIČENIA SLOVÁKOV Z VIEDNE

V jezuitskom exercičnom dome v Lainzi sa v dňoch 21. až 23. apríla t.r. konali duchovné cvičenia viedenských Slovákov. Príjemné prostredie nám umožnilo prehliť si náboženský život a načerpať síl na ďalší rok.

Bolo nás pätnásť spolu s otcom Antonom Hlinkom, ktorý už tretí rok viedol naše exercície. Na našu prosbu ich tento raz rozdelil na dve časti: prednáška na tému «smrť» a cyklus rozjímaní o «prítomnosti Božej».

Smrť je pre nás, ľudí v zrelom veku, téma aktuálna, s ktorou sa musíme vypoariadať a na ňu sa pripraviť. Rozobrali sme ju z hľadiska biologického, psychologického i teologického. Myšlienka, že smrť je len prechodom do života v inej forme, nás bude sprevádzať a pomáhať nám pri prekonávaní strachu pred touto «poslednou chvíľou».

V rozjímaniach sme si ozrejmili, že Boh je medzi nami prítomný v rôznych formách: ako náš spoločník všade tam kde sa dvaja alebo traja v jeho mene zídeme; pod spôsobom Božieho slova; ako náš pokrm v Eucharistii; ale aj vo forme núdzneho spolublížneho, ktorý má byť objektom našej lásky.

Meditácie (zážitkovou metódou) o Dobrom pastierovi a o Rozsievачovi semena nám priblížili starostlivosť a láskavosť Božiu i rôznosť ľudskej reakcie na ňu. Vyvrcholením každého dňa bola večerná sv. omša, pri ktorej sme Božiu prítomnosť aktívne prežívali.

Pokánie a predsavzatie boli, ako vždy, jednou z najdôležitejších súčastí duchovných cvičení. Hlavné nám však išlo o to, venovať sa počas týchto troch dní

otázkam, na ktoré ostáva v zhone každodenného života len málo času a otvoriť si dušu vplyvu Ducha Svätého a milosti Božej. Zakľúčili sme prosbou, aby Pán dal sily a požehnania nám a nášmu utrápenému Slovensku.

Úprimne ďakujeme otcovi Antonovi Hlinkovi, že viedol exercície tak hlboko filozoficky založeným a pri tom tak ľudským štýlom. Vďaka patrí aj nášmu otcovi Xavérovi Číkovi za spoluprácu a pomoc.

— aa —

JÁN A. SABOL RYTIEROM SV. GREGORA VELKÉHO

V nedeľu 16. apríla t.r. konala sa zvláštna oslava vo Phoenixville, Pa., USA, pri osade Božského Srдца. Philadelphský arcibiskup kardinál John Krol odovzdal pred svätou omšou Jánovi S. Sabolovi, známemu činiteľovi a čestnému hlavnému predsedovi PKSJ, veľké cirkevné vyznamenanie rád rytierstva sv. Gregora Veľkého. Prípnul mu na prsia vyznamenanie a odovzdal mu diplom od pápeža Pavla VI.

Počas koncelebrovanej sv. omše, na ktorej koncelebrovali viacerí slovenskí duchovní, Otec biskup Andrej G. Grutka predniesol príležitostnú kázeň, v ktorej srdečne zablahoželať vyznamenanému Jánovi A. Sabolovi k jeho záslužnej hodnosti a vyzdvihol, že sa s ním všetci tešíme, lebo je rodovým Slovákom a nezištne sa venoval Cirkvi a národu. Otec biskup Grutka vo svojej kázni potom pripomenul úlohy a zodpovednosti vodcov v národe a v cirkevnom spoločenstve.

Na bohatom bankete, na ktorom sa zúčastnili zástupcovia mnohých slovenských organizácií a spolkov ako aj pozvaní hostia,

Otec biskup Grutka vo vzletnej reči spomenul zásluhu Jána A. Sabola a pozdravil vzácneho hosta kardinála Krola. Kardinál Krol vo svojej odvetnej reči vysvetlil nakrátko význam rytierstva sv. Gregora a podčiarkol už spomenuté zásluhy vyznamenaného Jána A. Sabola.

Počas banketu sa vystriedali ešte viacerí rečníci, ktorí v mene organizácií a spolkov chceli pozdraviť oslávenca. Nakoniec sa všetkým srdečne poďakoval nový rytier sv. Gregora, a uistil všetkých, že toto vyznamenanie ho len pohne k tomu, aby sa ešte s väčšou láskou venoval Cirkvi a národu.

VEČIEROK POÉZIE MIKULÁŠA ŠPRINCA

Slovensko-americký klub v Berwyn, Illinois, USA, usporiadal v sobotu 29. apríla opäť jeden zo svojich tradičných večierkov poézie. Tento raz večierok bol venovaný poézii a literárnej činnosti popredného slovenského básnika Mikuláša Šprincea.

Básnik Mikuláš Šprinc za dlhé roky svojej literárnej činnosti vytvoril veľké dielo a na jednom večierku nebolo možné podať podrobný prehľad takej veľkej práce. Ivanovi Králikovi sa však podarilo zostaviť vynikajúci reprezentatívny prierez básnickej činnosti Mikuláša Šprincea a recitátorky Hanka Juríková, Lubka Hajdányová a Vierka Kušnier-

ková precítene predniesli ukážky Šprincovej poézie, s hudobným i obrazovým doprovodom, ktorý pripravil a previedol Karol Murgaš.

Uprostred recitačného programu spisovateľ Ján Okál', dlhoročný priateľ Mikuláša Šprince, v obsažnej prednáške načrtol básnikov životopis a jeho zástoj v slovenskom literárnom živote. Ocenil najmä jeho prácu ako redaktora kultúrneho časopisu MOST, ktorý Šprinc rediguje už dvadsaťpäť rokov a ktorý je paliestrou slovenských literátov diaspory.

Na konci recitačného programu prehovoril sám autor Mikuláš Šprinc. Viac ako o sebe hovoril o druhých a poukázal najmä na potreby a možnosti nášho literárneho života. Podľakoval tiež všetkým nadšeným organizátorom Slovensko-amerického klubu za toto jedinečné stretnutie slovenského obecnstva s literárnymi výplodmi slovenského básnika.

ZLATÉ JUBILEUM

Sestričky uršulinky Vincentia Čapkovičová, Kalixta Moravčíková a Rita Mitická oslávili svoje 50-ročné jubileum rehoľných sľubov. Do kláštora Saint-Saulve (severné Francúzsko) prišli aj ďalšie slovenské sestričky, aby spoločne ďakovali Pánu Bohu. Celá rehoľná komunita, ktorá počíta osemdesiat starších sestričiek na odpočinku, sa zúčastnila na slávnosti. Liturgia pri sv. omši bola v znamení zasvätenia sa Bohu a vďaky za vernosť a prijaté milosti. Na túto tému vznela aj kázeň otca Strečanského, ktorý slúžil sv. omšu. Po spoločnom obede bola krátka akadémia na česť našich troch jubilantiek. V rodinnom ovzduší odznali reči a spevy. Medzi francúzskymi sestričkami sú aj básnické duše, ktoré do veršov a hudby zhustili životopis slovenských jubilantiek a improvizovaný spevokol to predniesol na obveselenie všetkých prítomných.

Jedno je nesporné, že naše slovenské sestričky sú veľmi obľú-

Otec Strečanský v kruhu jubilujúcich sestričiek.

bené. Veľmi pekným dôkazom je i to, že im francúzske spolusestry pripravili takú dojemnú slávnosť. Azda aj tu platí stará múdrosť, že cesta k srdcu vedie cez žalúdok. Naše slovenské sestričky si tú cestu k srdcu prekliessli a utvrdili. Cez dlhé roky boli naše jubilantky ako kuchárky po rozličných kláštoroch a internátoch. A to dobré kuchárky. Kuchárskemu umeniu sa naučili od svojich mamičiek. Boli obetavé a láskavé najmä ku chorým. Usmievali sa spoza hrncov a k polievke vedeli pridať aj dobré slovo. Predstavené sa o ne bily a sestričky sa tešili, keď dostali do kláštora slovenskú kuchárku. O tomto bola reč v básniach a pesničkách.

Naše sestričky sú uvedomé Slovenky a milujú slovenský národ, modlia sa zaň a prinášajú zaň svojej každodenné obete. Svojou pracovitosťou, nábožnosťou a vzorným rehoľným životom prispeli v značnej miere k dobrému meniu slovenského národa.

Pred 50-timi rokmi ako mladé devy povedali Pánu Bohu svoje veľkodušné «áno» a teraz ďakujú za dodržané slovo, za vernosť v službe nebeského Ženícha. Zdrané prácou a vekom teraz stoja pred svojím Bohom a prednášajú mu ruky plné zásluh. Vedia, že všetko je dobre zapísané v knihe života.

Na zakončenie tejto rodinnej slávnosti, otec Strečanský povedal všetkým sestričkám kratšiu

prednášku o Slovensku a o situácii Cirkvi v našej vlasti. To ešte viac utvrdilo všetky sestričky, aby sa horlivejšie a vrúcnejšie modlili za Slovensko.

Prítomná

TURIČNA PUŤ V KEVELAERI

Na Turíce Slováci z dušpastierskej oblasti Otca Strečanského putovali zase do Kevelaeru. Od skorých ranných hodín sa ozýval slovenský hovor okolo pútnickej kaplnky a keď sa o jedenástej začala sv. omša, pútnický chrám bol plný a ozýval sa slovenským spevom.

Sv. omšu slúžil mons. Dominik Hrušovský, s ktorým koncelebrovali prítomní kňazi. Po homílii udelil sviatosť birmovania žiestim birmovancom. Päť detí potom pristúpilo aj k prvému sv. prijímaniu. Hodno zaznamenať najmä skutočnosť, že rodičia prorprijímajúcich si výslovne želali, aby deti pred prvým sv. prijímaním pristúpili k sviatosti pokánia, podľa dobrého zvyku a podľa úprav nemeckej biskupskej konferencie. Misionár mal s tým viacej práce, ale aj viacej radosti.

Po sv. omši nasledoval spoločný obed v neľalekom kňazskom domove, kde sa konala po obede aj literárno-hudobná akadémia na oslavu matiek. Niektoré čísla mali vysokú umeleckú úroveň a v očiach prítomných vyvolali jednu slzu dojatia.

O štvrtej popoludní púť vyvrcholila spievanými litániami a požehnaním v bazilike. Potom sa prítomní začali pomaly rozchádzať, ale bolo vidno, že lúčenie nebolo veľmi ľahké.

Je to len ďalšie svedectvo o tom, ako hlboko pôsobia stretnutia tohto rázu a aké krásne dojmy zanechávajú.

Prítomný

TRIDSAT ROKOV SLOVENSKÝCH BOHOSLUŽIEB V ARGENTÍNE

Dňa 22. februára 1948 sa v Buenos Aires slúžila prvá slovenská sv. omša. V kaplnke Milosrdných sestier na Avénide Belgrano 1436 súčasne s Introíto alebo jeho otca Antona Lednického zaznel mohutne organ, za ktorým sedel otec Rudolf Dilong. Hneď zatým sa v preplnenej kaplnke ozval nábožný spev. Omša sa už začína.

Od tejto dojmovej chvíle prešlo tridsať rokov. Pri tejto príležitosti Slovenský katolícky spolok usporiadal dňa 26. februára 1978 malý spomienkový akt, ktorého hlavným cieľom bolo poďakovať sa komunite Milosrd-

ných sestier za všetku ich ochotu a spoluprácu počas tridsiatich rokov. V skutočnosti šlo o malé akoby rodinné posedenie, ku ktorému naše panie doniesli chutné domáce pečivo. Zásobenie «tekutinou» si vyhradil otec Pavlovič. Nepohrdli sme a výsledok bol ten, že koláčiky s výborným omšovým vínom dobre «pasovali».

Krátky ďakovný prejav povedala pani Helena Križanová. Medzi iným povedala: «Tak ako vaša zakladateľka, svätá Maria Jozefa Rosello láskavo prijímala pod svoju opateru deti, tak aj vy, naplnené láskou, dali ste nám k dispozícii vašu kaplnku, váš vlastný domov. Táto kaplnka je už čiastkou nášho srdca a preto sa osmeľujeme medzi nami volať ju «našou» kaplnkou, lebo ona je zložkou nášho národného a náboženského života».

Zo sestričiek ústavu tri boli prítomné na onej prvej slovenskej sv. omši. Vekové sú to práve najstaršie obyvateľky kláštora. Po rozdanií skromných darčiekov sestričkám, otec Pavlovič poukázal na dôležitosť zachovania dobrých tradícií.

Odpovedala matka Graciela, ktorá bola predstavenou kláštora

v tom pre nás tak dôležitom momente. Spomenula všetkých našich duchovných, ktorí sa vystriedali od toho času pri oltári a zo srdca nám zaželala, aby ich kaplnka slúžila ešte dlho k nášmu večnému blahu.

Elcna Križanová

CHILE — Skupina predstaviteľov západonemeckého sveta kultúry navrhla ako kandidáta na Nobelovu cenu mieru na tento rok «Vikariát solidarity» ktorý v Chile, medzi iným, koná právnu a materiálnu službu v prospech politických väzňov, utečencov a ich rodiny. Kandidatura sa zdôvodňuje nezištnou snahou vikariátu solidarity v prospech ľudských práv. Politickí väzni, prepustení nedávno po udelení amnestie, sa odobrali hneď na vikariát, kde predstavili svoju vďaku katolíckym predstaviteľom za pomoc poskytnutú počas väzenia. Vikariát solidarity založil v roku 1972 a doteraz vedie chilský kardinál Silva Henriques.

Hubert Muschalek: MODERNÍ PŘÍRODOVEDCI O BOHU, I. díl.

Z nemčiny preložil Štefan Kováčik. Obálku navrhol Andrej Pauliny.

Vydal Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda v Ríme roku 1978. Strán 151, cena US \$ 2,50.

Vydavateľstvo SÚSCM dáva do rúk slovenským čitateľom preklad vzácnej knihy prof. Huberta Muschalka: *Gottbekenntnisse moderner Naturforscher*. Je to akoby interview s najznámejšími vedcami o ich náhľade na náboženstvo, o ich postoji k Bohu a k viere. Prvý diel nám približuje kapacity svetového mena z odboru astronómie, fyziky, chémie a technológie. Ich postoj k Bohu je pozitívny. Teda nie je pravda, že veda nutne vedie k materialistickému svetonáhľadu.

Prof. Muschalek píše v úvode: «Pre veriaceho človeka našich čias je to povznášajúce a oblažujúce vedomie vidieť, s akou rozumnosťou, jasnosťou a jednoznačnosťou vyjadrujú poprední vedci svoju vieru v Boha. Vynikajúce vedecké osobnosti, ako napr. nositeľ Nobelovej ceny a bádateľ v rakovine Alexis Carrel alebo japonský radiológ Takashi Nagai, svojim neúnavným zápalom bádať a snahou dostať sa ďalej, svojim zápasom, modlitbou a utrpením odкрývajú srdcu moderného človeka Božiu slávu a moc.»

Ďakujeme Štefanovi Kováčikovi, že svojim prekladom uviedol širokú slovenskú verejnosť do styku s týmito vynikajúcimi osobnosťami, modernými vyznávačmi viery. Želáme si, aby sa kniha *Moderní přírodovědci o Bohu* čo najviac rozšírila a čítala.

VÍT UŠÁK, AUGUSTÍN LOVIŠEK, JÁN HALO, ANDREJ PAULINY, VOJTECH SITÁR A JOZEF HRDÝ BOLI PRED 25 ROKMI VYSVÄTENÍ ZA KŇAZOV

Hlasy z Rima vo svojom júlovom čísle roku 1953 [7-1953] napísali pod túto istú fotografiu: «Od 1. júla tohto roku každý deň o šesť svätých Obetí viac sa bude vznášať k výšinám, šiesti noví prostredníci budú prosieť za nás všetkých pred tvárou Všemohúceho, šesť nových rúk sa bude dvíhať na požehnanie, šesť nových Kristov bude chodiť medzi nami dobro činiac, uzdravujúc naše neduhy, odpúšťajúc nám v mene Božom naše hriechy, z ktorých sa im skrušene vyznáme. Radovať sa nám našim a ďakovať Pánu Bohu za taký nesmierny dar, ktorého význam a účinok budeme môcť pochopiť iba v nebi.»

Čítajúc tieto riadky mimovoľne sa mi natíska myšlienka: vskutku bol to úžasný dar, ale o čo vznešenejší dar je byť kňazom už dvadsaťpäť rokov! Ó Bože, koľkých milostí urobil si nás účastníkmi, koľko dobrého (nehovoríme to na našu slávu, ale jedine na slávu Tvoju) si vykonal! Ty našim prostredníctvom, našimi rukami, našim srdcom, našim umom. A o koľko viac dobra sme mohli ešte vykonať, keby sme boli bývali mali väčšiu vieru.

Keď Ti teraz ďakujeme za všetko, prosíme Ťa, posilňuj, osveďuj a riaď nás i naďalej, aby sme boli vynikajúcimi nástrojmi Tvojej lásky.

Z našich bývalých šiestich novokňazov traja ostali pracovať v Európe a traja odišli za more.

OTEC JOZEF HRDÝ už dvadsaťpäť rokov pracuje medzi chilskou mládežou v saleziánskom oratóriu. Je veľmi obľúbený pre svoju obetavosť, nezlísnosť a nekompromisnosť.

OTEC VOJTECH SITÁR žije a pracuje zasa v Brazílii.

OTEC JÁN HALO je farárom v osade Nanebovzatia Panny Márie v East Chicago v USA. Toto je už jeho «tretia osada». Týždenník JEDNOTA z 10. mája t.r. o ňom napísal: «Otec Ján A. Halo je jeden z našich kňazov-exulantov (pravda-

že, dnes občan USA) ktorí konajú v Amerike prikladnú dušpastiersku prácu. Koná všetko v znamení hesla Za Boha a národ. Takých kňazov potrebujú i americké katolícke podujatia a Slováci v Amerike môžu byť hrdí, že v otcovi Halovi majú takého dobrého a prikladného kňaza. Slovenskú sv. omšu máva každú nedeľu o 8.30 hodine (spievanú sv. omšu). Okrem toho prakticky každé ráno v týždni ak nie sv. omšu, tak aspoň homíliu, hovorí otec Halo».

OTEC ANDREJ PAULINY môže rozdeliť svoj kňazský život na dve časti: prvú časť strávil najprv ako pomocný redaktor saleziánskeho talianskeho mesačníka MERIDIANO 12 a potom dvanásť rokov bol vedú-

cim oddelenia pre prípravu a výrobu katechetických audiovizuálnych pomôcok (filmiky, diapozitívy, nahrávky na platniach) v Saleziánskom katechetickom stredisku v Turíne. V roku 1970 prišiel do Rima a prevzal vedenie seminára pri Ústave sv. Cyrila a Metoda. Počas šesť rokov jeho vedenia viacerí mladíci si zvolili kňazský alebo rehoľný stav. V posledných dvoch rokoch je výkonným redaktorom SLOVENSKÝCH HLASOV Z RIMA, pripravuje katechetické vysielanie vo Vatikánskom rozhlase, graficky vybavuje knihy Slov. nakladateľstva ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme a venuje sa aj vlastnej kňazskej práci.

OTEC AUGUSTÍN LOVIŠEK pracuje už celých dvadsaťpäť rokov v saleziánskom ústave pre mladíkov utečencov v Ramegnies-Chin v Belgicku. Tento ústav otvorili slovenskí saleziáni (otec Strečanský a otec Fabera) pred dvadsiatimi rokmi pre chlapcov-utečencov spoza «železnej opony» a otec Lovíšek pridal hneď od začiatku pomocnú ruku k tomuto dielu. Neštítel sa nijakej roboty a venoval sa mnohým prácam, od kuchára až po spovedníka. Môžeme povedať, že on je jedným z hlavných pilierov tohto diela a jemu vďaka mnohí mladíci-utečenci, že mohli vyštudovať a nájsť v spoločnosti dôstojné miesto.

OTEC VÍT UŠÁK pracoval v rozličných saleziánskych ústavoch v Taliansku. Najprv bol pri rodnom domčeku Don Boska v Becchi, potom bol duchovným sestričiek saleziánok, potom kaplánom a hudobným animátorom vo Forlí, tri roky bol profesorom v seminári pri Ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme, a naposledy hlavným kaplánom päťdesiatitisícovej saleziánskej fary v Ríme. Veľmi sa zaujíma o osudy Slovákov a v týchto týždňoch vyšla jeho kniha o Slovákoch v Chorvátsku, ktorá je cenným prínosom do dejín slovenskej emigrácie.

Otec Augustín Lovíšek, otec Andrej Pauliny a otec Vít Ušák oslávili svoje strieborné kňazské jubileum v Ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme 18. júna 1978 slávnostou koncelebrovanou sv. omšou, pri ktorej kázal mons. Dominik Hrušovský. Večer bola v salóne Ústavu príležitostná akadémia.

ajpy

**GORAZD ZVONICKÝ
ŠEŠTĎESIATPÄŤROČNÝ**

Otec Andrej Šándor — básnik Gorazd Zvonický má na sviatok sv. Petra a Pavla 1978 šesťdesiatpäť rokov a tridsiate výročie kňazskej vysviacky.

Pred piatimi rokmi, na «okruhlejšie» výročia, vyšiel zborník prác Rozsievateľ perál, ktorým Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda spolu s jubilantovými priateľmi dôstojne vyslovili svoju priateľskú úctu človekovi, básnikovi a kňazovi.

Čo povedať teraz, o päť rokov neskôršie? Nemôžno opakovať, čo už bolo povedané. Treba však pridať, že päť rokov intenzívneho života jubilantovho pridalo ďalšie perly k tým, čo už zdobili život Otca Andreja. Lýra zaznamenala ďalšie čísla, slovenská tlač v zahraničí, na prvom mieste Slovenské hlasy z Ríma, priniesla ďalšie príspevky z jubilantovho pera, naši seminaristi s pravidlami latinskej gramatiky dostali od neho mnoho dobrých rád a najmä kus srdca, ktoré sa rozdáva, ako srdce každého dobrého kňaza, aj iným.

Čas ide, letí dopredu, a v nás iba duch môže zostať mladý, ba mladnúť stále viac. Len aby ho telo vydržalo niešť! Na toto myslíme, keď vyslovujeme nášmu Gorazdovi srdečné blahoželania so žičením a s modlitbou, aby jeho životné a kňazské jubileum bolo iba novým odrazovým mostíkom do novej práce, do nových darov, ktoré ešte od neho čakáme, privolávajúc radostne a priateľsky: Ad multos annos!

Dominik Hrušovský

NOVÉ VEDENIE SLOV. KAT. SPOLKU

Na deň 4. marca 1978 bolo zvolané riadne Valné zhromaždenie Slovenského katolíckeho spolku v Argentíne, ktorého hlavným bodom programu boli voľby nového výboru do nastávajúceho funkčného obdobia.

O 17.00 hodine bola v «slovenskej kaplnke» na Avenide Belgrano koncelebrovaná sv. omša. Hlavným celebrantom a kazateľom bol otec Pavol Kolomi SDB. Koncelebrovali otec Pavlovič SJ a otec Karol Homola.

Po sv. omši odobrali sa prítomní do školskej sály ústavu Milosrdných sestier, kde sa začalo zasadanie podľa bodov určených na pozvánke. Prečítala sa zápisnica z predošlého Valného zhromaždenia. Po úvodných slovách duchovného otca nasledoval podrobný referát tajomníka o

činnosti za posledné obdobie. Za tým bola prečítaná pokladničná správa. Zápisnica a pokladničná správa boli schválené a bolo udeľené absolutorium odstupujúcemu výboru. Vo voľbách, pri ktorých predsedom *ad hoc* bol otec Homola, bol zvolený nasledujúci výbor:

Predseda: Anton Križan; *prvá podpredsedníčka:* Katarína Bezemková; *druhá podpredsedníčka:* Františka Sladkayová; *tajomník:* otec Karol Homola; *zapisovateľka:* Júlia Pullmanová; *pokladníčka:* Helena Križanová; *členovia výboru:* Agneša Borisová, Elena Istvánfiiová a Irma Kucháriková; *revizóri:* otec Pavol Kolomi a Michal Sladkay.

Do výboru podľa stanov patrí tiež duchovný spoločenstva ex off, ktorým je v tomto prípade otec Pavlovič SJ, alebo duchovný poradca ním určený.

INFORMAČNÉ ZPRÁVY

Do redakcie SHZR prišli už viaceré čísla oboznenia Slovákov v Rakúsku **INFORMAČNÉ LISTY**, ktoré vydáva P.G. Dobiš v Linzi. S radosťou konštatujeme, že úroveň tohto jednoduchého oboznenia je veľmi pekná. Okrem uväzneného úvodníka čitateľ nájde veľa zaujímavých správ zo života Slovákov v zahraničí i na Slovensku. Cenné sú štatistické údaje (napríklad v júnovom čísle **VYSOKÉ ŠKOLY** v Slovenskej socialistickej republike), ďalej rady sociálneho rázu pre Slovákov žijúcich v Rakúsku, ako aj drobné správy o práci a podnikaní Slovákov v zahraničí.

Podľa prehlásenia redaktora, uverejneného v májovom čísle **INFORMAČNÉ ZPRÁVY** nie sú ani politickým, ani odborným časopisom, ale chcú čitateľov informovať vo forme krátkych «zpráv» o živote našich krajanov.

Práve **INFORMAČNÝM ZPRÁVAM** veľa úspechu v tejto drobnej, ale veľmi osožnej práci.

red.

A. K.

ROZVODOM

sa nič nevyrieši

Pokračujeme v uverejňovaní článkov o rodinných a manželských problémoch, lebo tieto články vzbudili u našich čitateľov veľký záujem. V článku v júnovom čísle SHzR sme sa dotkli problému manželstva v službe života. V tomto článku chceme poukázať na veľmi ťažký problém manželského života, ktorý sa stal veľmi páľivý v modernej spoločnosti a ktorý nerieši ťažkosti manželského spolunažívania: rozvod.

Prečo nemožno pokladať rozvod za skutočné riešenie manželských ťažkostí?

Odpoveďou na túto otázku sú mnohé vážne dôvody. Uvedieme si tu aspoň niektoré.

Odhliadnuc od Kristovej náuky, ktorá by mala byť smerodajná pre každého kresťana a ktorá odmieta rozvod, nemožno pokladať rozvod za skutočné riešenie predovšetkým preto, lebo je zásadne negatívny. Rozvod totiž choré, narušené manželstvo definitívne ničí, zabíja. Sotva tu možno použiť slabšie výrazy, lebo manželstvo a rodina je živá, organicky skĺbená jednotka, ktorej osudy majú základný význam tak pre jej jednotlivých členov ako aj pre ľudskú spoločnosť. Likvidáciu tejto základnej spoločenskej jednotky sotva možno pokladať za uspokojuvú riešenie jej chýb alebo nedostatkov.

Nezodpovedné riešenie ťažkostí

Osvetlíme si to príkladom akejsi analógie so zdravotníctvom.

Iste by sa nepokladalo za úspech v zdravotníctve, keby sa zdravotníctvo zbavovalo chorôb a chorých jednoducho tým, že by pacientov zabíjalo. Vyspelé zdravotníctvo sa usiluje predovšetkým predchádzať chorobám. I napriek tomu však mnohí ľudia ochorejú. Je to prirodzené. Zdravotníctvo s tým počíta a vynakladá veľké prostriedky na výskum chorôb, na výrobu liekov a na liečbu pacientov. Čosi podobné je aj v technike. Poruchám strojov a technických zariadení sa predchádza dôkladnými kontrolami a starostlivou údržbou, a keď predsa len príde k poruche, stroj sa hneď nehádza do šrotu, ale odborníci sa ho usilujú opraviť použitím odborných vedomostí i potrebných prostriedkov.

A tak je to vo všetkých oblastiach, kde ide o cenné hodnoty. Iba v manželstve a rodine, ktorých hodnota je nepomerne väčšia ako hodnota nejakého stroja alebo i jednotlivéj ľudskej osoby, sa postupuje s nepochopiteľnou ľahkovážnosťou. Príprava manželstva je obyčajne zarážajúco nedostatočná, jeho udržiavaniu sa nevenuje pozornosť, a keď príde k poruche, pokladá sa za vrchol pokroku, keď sa manželstvo — obrazne povedané — « hodi do šrotu ».

Ako predísť rozvody?

Isteže takýto postup nie je v poriadku. Manželstvo vyžaduje a zaslúži si dôkladnú prípravu. Okrem toho majú tak manželia ako aj občianske a cirkevné spoločenstvo prispievať primeranými prostriedkami k dobrému priebehu manželského a rodinného života. A keď príde k otrasom a poruchám, vtedy má tak manželom ako aj spoločnosti záležať na tom, aby sa ohrozené alebo narušené manželstvo zachránilo a znovu priviedlo k žiadúcej životnosti. Veľkú službu tu môžu poskytnúť

manželské a rodinné poradne, ako dokazuje skúsenosť z krajín, kde takéto poradne fungujú.

Kde však nejestvujú manželské poradne alebo iné spoločenské ustanovizne, ktoré by mali pomáhať manželstvu a rodine, tam môžu narušenej rodine preukázať dobrú službu blízki príbuzní a priatelia, pravda, keď postupujú s patričnou diskretnosťou a ohľaduplnosťou. Tak sa pri troche dobrej vôle môže neraz usporiadať aj manželstvo, ktoré bolo už v začiatkoch chýbné. Môžeme uviesť jednoduchý príklad z bežného života.

Istá mladá dievčina sa zaľúbila do vekom pokročilejšieho muža, ktorý o ňu prejavoval záujem. Príbuzní dievčat'a neschvaľovali túto známosť jednak pre vekový rozdiel medzi obidvoma a jednak pre isté charakterové chyby muža. No deva si nedala povedať a tak bola napokon svadba. Mladá nevesta išla bývať do mužovho domu. Po istom čase ju išiel navštíviť otec. Ale takmer ju nepoznal: vychudnutá, strápená. «Tak čo, dievka, ako sa máš?», pýta sa otec. «Ale, dobre sa mám», odpovedá nieisto mladá žena. «Vidím to na tebe», hovorí otec a pokračuje: «Máš to, čo si chcela. Nemá význam miešať sa medzi vás. No keby si to už nemohla zniesť, u nás máš dvere otvorené». Mladá žena bola otcovi vďačná za priame, úprimné slová a za ponúkanú pomoc, keby sa nenašlo iné, lepšie východisko. No nepoužila otcovu ponuku. Jej trpezlivosť a vernosť prekonala veľa a napokon priniesla dobré ovocie. Manželské spolužitie nerovného páru sa po istom čase citelne zlepšilo. Radosť manželov dopĺňali dvaja pekní a bystrí chlapi, ktorí sa im narodili, a ktorí s pomocou rodičov dosiahli v živote pekné postavenie. Synovia ani po osamostatnení nezabudli na svojich rodičov a obšťastňovali im jeseň ich života.

Možno sa pýtať, čo by v takom prípade vyriešil rozvod? Iba že by problémy a nedostatky manželov zaťažili ešte ďalších ľudí, o osude detí ani nehovoriac.

Manželské ťažkosti pochádzajú z pováh

Tu sme pri ďalšom dôvode, pre ktorý môžeme tvrdiť, že rozvod nie je skutočným riešením. Príčiny manželskej a rodinnej krízy sú veľmi často zapríčinené chybami jedného alebo oboch manželov. No rozvod tieto osobné chyby neodstraňuje, iba ich maskuje, ba neraz ich zväčšuje, a v každom prípade ich zanáša na ďalšie miesta ľudskej spoločnosti a postihuje nimi ďalšie osoby. Chyba je tu v osobách, a túto chybu rozvod nemôže odstrániť.

Klasický príklad je z dejín známy prípad anglického kráľa Henricha VIII. Cítil sa nešťastný s manželkou Katarínou Aragonskou. Návrat životného šťastia videl iba v rozvode a v novom manželstve. Aby to mohol uskutočniť, odtrhol sa i s celou krajinou od katolíckej cirkvi. Potom odohnal

LETNÉ TÁBORY SLOVENSKEJ MLÁDEŽE 1978

1. Veková skupina 7-12 rokov

Čas tábora: od 16. do 29. júla

Adresa: Casa Santa Rita -

Via Bolzano, 10

I - 00040 ARDEA

Telefón: 06-915 0291

Poplatok za deň a na osobu: 5.000 tal. lir.

2. Veková skupina 13-16 rokov

Čas tábora: od 16. do 29. júla

Adresa: Colonia Suore Patrocínio

San Giuseppe

Lung.re delle Sirene, 113

I - 00040 TORVAIANICA

Telefón: 06-915 7006

Poplatok za deň a na osobu: 5.500 tal. lir.

3. Veková skupina 17-25 rokov

Čas tábora: od 24. júla do 5. augusta

Adresa: Istituto Salesiano

Via Alberoni, 6

I - 48100 RAVENNA

Telefón: 0544-23483

Poplatok za deň a na osobu: 6.000 tal. lir.

Upozornenia:

1. Veková hranica sa berie zásadne presne. Podľa uváženia miestneho misionára, v dohode s vedením tábora, možno ju máľčko posunúť, v záujme účastníka.
2. Každá prihláška musí byť podaná prostredníctvom miestneho misionára, alebo musí byť ním aspoň potvrdená. Platí do pre všetky vekové skupiny.
3. Pripadnú zľavu na poplatku rozhodne miestny misionár, podľa svojho uváženia. Ako zásada platí, že žiaden účastník by nemal byť vylúčený z tábora len z finančných dôvodov.

svoju právoplatnú manželku a oženil sa s pôvabnou dvornou dámou. No neprešli ani štyri roky a Henrich dal túto svoju druhú manželku popraviť. Vystriedal ešte ďalšie štyri ženy, z ktorých jednu dal zabiť, jednu odohnal a jedna predčasne zomrela. Bolo jasné, že hlavnou príčinou prvého nešťastného manželstva boli Henrichove charakterové chyby, ktoré nemohol odstrániť nijaký rozvod, ba naopak, ešte ich zväčšil a zapríčinil nešťastie ďalších osôb.

Niektorí správne upozorňujú, že už sama možnosť rozvodu je neustálou hrozbou pre manželstvo; pri ľahkej možnosti rozvodu stačí maličkosť, aby sa hrozba stala tragickou skutočnosťou.

Pracovníci súdov sú neraz zhrození nad maličernými dôvodmi, pre ktoré manželia žiadajú rozvod. A niet sa čo čudovať. Keď je možné rozvod tak ľahko dosiahnuť, vtedy stačí hocaké banálne nedorozumenie, ktorých je dosť v každodennom živote, aby sa dotknutý manžel alebo manželka chytili tejto možnosti. Ľahkomyselnosť zákonodarcov tu spolupracuje s nezodpovednou ľahkomyselnosťou manželov.

Rozvodom je postihnutá najmä žena

Obyčajne je rozvodom viac postihnutá žena, najmä keď ju muž opúšťa preto, lebo už stratila mladistvý pôvab a telesnú príťažlivosť.

Tu sme pri ďalšom bode, ktorý hovorí v neprospech rozvodu. Rozvod postihuje ženu tvrdo, lebo ona prežíva lásku a osobné vzťahy v manželstve oveľa intenzívnejšie ako muž. Zvlášť smutné a pre ženu ťažké sú prípady, keď ľahotikársky muž opustí ženu v pokročilejšom veku alebo v chorobe. Tu však treba pripomenúť, že veľa nešťastia si zapríčinia ženy samy, keď sa usilujú získať mužského partnera iba telesnou príťažlivosťou. Je pochopiteľné, že keď táto príťažlivosť oslabne alebo keď sa mužovi naskytne iná vábivejšia príležitosť, bez veľkého rozmýšľania trhá manželský zväzok. V tomto smere čakajú veľké úlohy zdravú ženskú emancipáciu, ktorá by z provokatívnych ženských figúr mala urobiť plnohodnotné ľudské osoby. Takéto triezvo povedomé a mravne vyspelé ženy si potom ľahšie získajú patričnú úctu mužov a potrebnú pomoc a ochranu zákonodarcu v manželstve a rodine. Okrem toho by mala zdravá ženská emancipácia bojovať priamo proti možnosti rozvodu, lebo takáto možnosť ohrozuje viac ženy ako mužov.

Najťažšie sú však postihnuté deti

No bezpochyby najťažšie sú rozvodom postihnuté deti. lebo pre svoj dlhodobý prirodzený vývoj potrebujú teplo a istotu rodinného hniezda. Pre deti je rozvod rodičov ťažkým a ranou, ktorá sa obyčajne už nezahojí.

Francúzska psychologička a vychovávateľka Jeanne Delais uviedla v roku 1967 v Paríži knihu, ktorú nazvala « *Kniha o deťoch rozvedených manželov* ». Sú to svedectvá o deťoch a svedectvá detí z rozvrátených manželstiev. Vysvitá z nich, že už odchod jedného z rodičov vyvoláva v deťoch hlboký smútok. Istá dcérka píše otcovi: « Otecko, keď odišiel s tou paňou, myslíš ešte na mňa? Je na teba myslím vždy pred spaním, keď som ti rozprávala, čo sa mi cez deň prihodilo. Vrátiš sa? » — Iné dievčatko píše matke: « Mamička, neostaň dlho s tým človekom, čo ťa odviedol z nášho domu. Otecko nevie variť a zlostí sa. Príď skoro! »

NEVÄDZA

(*Centaurea cyanus*)

Belasý koncert na medzi,
vetrík si fúka do fanfár
rozstrapatených nevädzí.
To prehráva si krásu jar.

Vzbĺkne z nej leto žeravé,
pšenice bude na Chlieb dosť,
i Vína, slovo meravie,
vetrík hrá Ódu na radosť.

Poznáš ju, je to Beethoven.
Belasé oči priezvedné,
ste na stope, hej, je to deň,
čo nikdy, nikdy nezvädne.

Nevädza z medze dosvedča
a prisvedča aj vlčí mak.
Chlieb zreje, pyšné človeča,
je to tak, áno, je to tak.

Z originálu **BOŽEJ PRIRODY** do
ľudskej reči sa pokúšal preložiť
Ján Brest.

Avšak mnohé deti, najmä chlapci, neostanú iba pri smútku. Neraz celkom zatrpknú, znenávidia rodičov, ba i celú ľudskú spoločnosť. Moderným vychovávateľom je, žiaľ, až priveľmi dobre známy pojem ťažko vychovateľných detí z rozvrátených rodín. Viaceré prieskumy potvrdili, že 70-80 % mladých tulákov a zločincov pochádza práve z takýchto rodín. Je to pochopiteľné. Deti, ktoré ostnú bez materskej lásky a bez prirodzenej otcovskej výchovy, vyrastajú divo, bez poriadku a bez lásky. Okrem toho v ich narušenej, spustnutej citovej oblasti neúmerne vzrastá pocit nespravodlivosti, ktorej sa stali obeť. Dôsledkom sú ich nenávisť, pomstychtivé a deštruktívne reakcie: krádeže, ničenie, násilnosti, neraz i vraždy.

Keď všetko toto berieme do úvahy, môžeme oprávnené tvrdiť, že rozvod nie je skutočným riešením manželských ťažkostí. Nie je riešením pre nespokojných manželov, a tým menej je riešením pre ľudskú spoločnosť, v ktorej vyvoláva reťazové reakcie rozvratu a dramatických situácií.

Preto aj z čisto ľudského hľadiska je odôvodnené nemeniteľné stanovisko kresťanskej morálky, ktorá si vzala za svoje a bráni slová Svätého písma « Čo Boh spojil, človek nech nerozlučuje! ». Čo Boh spojil ustanovizňou manželského a rodinného zväzku, to nech človek nerozlučuje svojou ľahkomyselnosťou a zlou vôľou!

Rajmund Ondruš

Zo života SÚSCM v Ríme

• Začínáme druhou polovicou mája. Hneď 16. sme mali milú návštevu. Pred vchodom zastal veľký autobus s výletníkmi z Buxheimu (Nemecko) a vystúpili z neho študenti tamojšieho saleziánskeho gymnázia, ktorí si urobili exkurziu do Talianska. Už boli u nás cez Svätý rok, teda poznajú k nám cestu.

• Okrem rímskych starožitností zaujímal ich aj futbal, preto sme si dali priateľský zápas, ktorý skončil v náš prospech 5:3. Boli ustatí od ciest a plní dojmov, čo sa javilo aj pri hre. No nešetřili sme ani občerstvením.

• Poslali sme reprezentáciu na zápas medzi Talianskom a Juho-sláviiu. Išlo predsa o zájazd športovcov z rodiny. Človekovi v cudzom svete dobre padne, keď počuje povzbudivé slovo vo vlastnej reči. Preto sme vybrali takých, čo majú dobré hlasivky v hrdle a v srdci — odvahu. Bolo to vo štvrtok 18. mája.

• Nasledujúcu nedeľu našim átriom sa rozleteli zvuky uvítacieho pochodu na počesť predstaviteľov pravoslávnej macedónskej cirkvi, ktorí neobídu náš ústav, keď zavítajú do Ríma. Počas ekleziastickej pobožnosti odzneli z oboch strán pozdravné prejavy a uistenia o bratskej súdržnosti a tak isto aj pri bratskom obede.

• Sviatok Panny Márie Pomocnice kresťanov sme oslávili poľudňajúcou koncelebrovanou omšou. Samozrejme, museli vypadnúť dve hodiny školy. No nikto z nás neplakal. — Večerná akadémia na počesť Matky trvala vyše hodiny. Prispeli všetky zložky domáceho obyvateľstva.

Zvlášť vydarené bolo audiovizuálne pásmo: Madona v maliarskom a hudobnom umení.

• Pomoc Panny Márie sa snažili zaistiť si najmä naši maturanti, ktorí sa predstavili pred skúšobnú komisiu dňa 25. mája. Pred skúškami je to obyčajne deň obáv, no po skúškach stane sa dňom spomienok, po väčšine milých a príjemných. — Gratuláciám nebolo konca-kraja.

• Mesiac máj sme zakľúčili pred oltárom Sedembolestnej v kaplnke ústavu. Neisté počasie nás odradilo od slávnosti pod holým nebom — pri fatimskom ruženci. Ale tým posvätný úkon a účasť na ňom nestratili nič na vrúcnosti.

• S mesiacom júnom prišli aj horúčavy. Viacerí sa pustili do očistnej práce na bazéne, v ktorom bolo treba pozalievat' špáry a dezinfikovať dno a steny. Nikto neľutuje vycedený pot, lebo bazén si plní úlohu až radosť. Ináč by sa nedalo študovať.

• Na prvý piatok v júni mali sme duchovnú obnovu, ktorá vyplnila celý deň. Sme totiž v me-

siaci Srdca Ježišovho, od ktorého čakáme požehnanie na zakľúčenie školského roku a na letné prázdniny, ktoré sa na nás stroja.

• V poslednú nedeľu nášho pobytu v ústave sme mali peknú slávnosť. Traja slovenskí saleziáni oslávili svoje dvadsiate piate výročie kňazstva. Koncelebrovaná sv. omša, na ktorej bolo prítomných viacero hostí a veľa sestričiek z okolitých ústavov, bola ozaj slávnostná. Z kázne mons. Hrušovského som si odniesol predsavzatie dúfať a modliť sa za povolanie. Večer bola pekná akadémia. Bolo pekné môcť obdivovať na fotografickom pásme výjavy zo života našich oslávencov a ich kučeravé vlasy... zvlášť keď niektorý z nich má teraz veľkú lysinu, alebo ako sa povie «vyšoké čelo».

• A začíname tretiu dekádu júnovú. Je letný snovrat. Aj my sa vraciame domov po desiatich mesiacoch pobytu v Ríme. Strkáme si do kufrov bielizeň, vysvedčenia a spomienky. Celkom navrch odporúčania a rady, ako máme prežiť prázdniny. — Zbohom teda, drahí čitatelia, a dopytúcia v novom školskom roku.

Predstavitelia pravoslávnej macedónskej cirkvi v kruhu niektorých obyvateľov Ústavu.

USA — Spoločnosť pre šírenie Svätého písma so sídlom v New Yorku oznámila, že v roku 1977 bolo v celom svete rozšírených 410 miliónov exemplárov Biblie. Je to o 80 miliónov viac ako v roku 1976. Z tohto počtu 9 miliónov bolo kompletných Biblií, 11 miliónov exemplárov Nového zákona a 390 miliónov exemplárov vybraných statí Starého a Nového zákona.

RODEZIA — Mons. Alojz Haene, rodom Švajčiari, ktorý bol dvadsaťdva rokov biskupom diecézy Gwelo v Rodézii, sa znova vrátil do tejto diecézy ako jednoduchý misionár. Mons. Haene sa vzdal vedenia diecézy vo februári minulého roku, aby takto umožnil vedenie biskupstva domorodému biskupovi. Mons. Alojz Haene má 67 rokov a je členom misionárskej spoločnosti Betlehem vo Švajčiarsku.

ZAIRE — Potom ako katangskí rebeli zavraždili 150 belochov v Kolwezi, všetci Európania opustili mesto a osobitnými lietadlami boli prepravení do Európy. Medzi nimi boli i mnohí misionári a misionárky. V zozname misionárov, ktorí museli opustiť toto miesto masakry je aj slovenská misionárka Katarína Kráľová z Krštenian z rehole augustiánok.

ANGLICKO — Cirkev v Anglicku nedeľu 21. mája, na ktorú pripadol sviatok Najsvätejšej Trojice, vyhlásila za deň modlitieb za odzbrojenie. Bolo to dva dni pred otvorením mimoriadneho plenárneho zasadania Spojených Národov o odzbrojení v New Yorku. V januári katolícki biskupi Anglicka a Škotska publikovali pastiersky list, v ktorom vyzvali veriacich k spoločnej modlitbe za medzinárodné odzbrojenie.

CIRKEV VO SVETE

ARGENTINA — Svetové futbalové majstrovstvá sú jednou z mnohých manifestácií, ktorými dnešná spoločnosť prejavuje veľkú túžbu po jednote. Tieto slova obsahuje dokument, ktorý adresovala argentínska biskupská komisia pre pohyb obyvateľstva, turistiku a liturgiu všetkým diecézám v krajine z príležitosti svetových futbalových majstrovstiev. Dokument ďalej zdôrazňuje, že kresťania sa majú pozerieť na hlboký dosah tohto športového podujatia a majú využiť túto príležitosť na rozšírenie a prehĺbenie svojich túžob, žeby sa naozaj citili navzájom bratmi.

ANGLICKO — Anglický katolícky primas kardinál Hume otvoril v mesiaci

máji neďaleko Londýna Národné misionárske stredisko pre laikov. Stredisko poskytuje prvú pevnú základňu ore hnutie dobrovoľníkov-misionárov, ktoré vzniklo pred deviatimi rokmi a vyslalo do 20-tich misijných krajín už vyše 450 laických misionárov. Nové centrum poskytne zainteresovaným laikom patričné kurzy, informatívne konferencie a duchovné sústredenia.

VATIKAN — V sobotu 27. mája sa skončila generálna kapitula františkánov-konventuálov, známych aj pod menom minoriti. Členov kapituly, vedených znovuzvoleným generálnym predstaveným otcom Vitale Bommarcom, prijal na osobitnej audiencii pápež Pavol VI. V latinskom prihovore im zdôraznil potrebu navrátiť sa k prvotnému duchu rehole a vernosti františkánskej spirituality najmä v dnešnej dobe, keď ľudia svádzajú vábivé svetonázory a odvádzajú ich od najvyšších hodnôt. Pavol VI. vyzdvihol bratskú jednotu rehoľníkov a ich životný príklad, ktoré sú prameňom apoštolskej energie a povzbudením pre nové povolania.

ONU — Utorok 23. mája sa začalo v New Yorku mimoriadne zasadanie Generálneho zhromaždenia Spojených národov o otázkach odzbrojenia. Na zasadaní je prítomná i vatikánska delegácia, ktorú vedie arcibiskup Agostino Casaroli, tajomník Rady pre verejné záležitosti Cirkvi. Medzi ďalšími členmi delegácie je i mons. Giovanni Cheli, stály pozorovateľ Svätej stolice pri Organizácii Spojených národov. Monsignor Casaroli na jednom zo zasadaní predniesol Generálnemu zhromaždeniu osobitné posolstvo Svätého Otca.

Zo Slovenska

K SOCIALISTICKÝM OBČIANSKYM OBRADOM

Marxisti na Slovensku hovoria o novej tradícii občianskych obradov so socialistickým obsahom. Pritom veľmi citlivo reagujú, keď sa im povie, že zavádzaním týchto obradov hľadajú náhradu za cirkevné sviatosti a tým pontifikujú ľudom náboženstvo bez Boha. Veľa siení v kaštieloch i historických budovách bolo zrenovovaných a upravených na tieto obrady. Najnovšie je v pláne zrenovovať palác Zichyho na Jiraskovej ulici v Brati-

slave ako aj dom na Prepoštskej ulici a vytvoriť z nich Dom obradov.

Pravda (zo dňa 1. apríla) opisuje, ako vyzerá obrad víťania detí do života v Spišskej Novej Vsi: «Tie červené klince vo váze sú pre každého z nich, zastoknú sa im do perinky. V širokej hale červenali sa pionierske šatky, v slávnostnej miestnosti už zasadli rodičia s deťmi v rukách, zástupcovia pracovník s balíčkami, aj všakovými macami v pastelových farbách. Vpochodovali deti z materskej školy, ktoré ešte po ceste opakovali — búvaj, búvaj... Tak dnes pribudne 33 podpisov do kroniky pod sľub rodičov. Sľub vážny, záväzný a povedzme nie ľahký. Sľubujú vychovať z toho malého, zatiaľ v perinke, statočného, čestného človeka...»

Ako vidno z popisu obrad je veľmi pestrý, aby vedel konkurovať cirkevnému — navonok. Zato cirkevný sa musí utiahnuť do sakristie alebo vykonať v tajnosti...

Pravda (5. mája) vypočítava aj percentá v Stredoslovenskom kraji, koľko detí privítali takýmto socialistickým spôsobom do života: v okrese Veľký Krtíš 99,1 narodených detí, v okrese Žiar nad Hronom 96,1 % v okrese Prievidza 94,8 %, v okrese Lučenec (76,3 %) a Rimavská Sobota (72,9 %), najmenej v okrese Dolný Kubín (26,7 %) Čadca (33,4 %) a Považská Bystrica (43,2). Podstatne nižšie čísla sa uvádzajú pri «odvítavaní zo života» občianskych pohreboch. V okrese Prievidza skoro 20 %, v okrese Lučenec 17,3 %, kým Veľký Krtíš len 6,6 % a Čadca iba 3 %.

Tieto obrady sa «nenarodili» na Slovensku a preto je dobré všimnúť si ako ich vidia v exportnej krajine. O tom referuje časopis Socialistická škola v májovom čísle, v článku, ktorý prevzala z časopisu Nauka i religia: «Socialistické obrady sú efektívnym prostriedkom na zamedzenie vplyvu náboženstva. A čím skôr si tieto vydobyjú popredné miesto v živote a vedomí ľudí, tým skôr stratí náboženstvo na svojom význame a tým skôr stúpne účinok ateistickej výchovy.

Konkrétny symbol obradu oživuje idey a robí ho pestrejším a pochopiteľnejším. Národné pomôcky a konkrétna činnosť v obrade urýchľuje a uľahčuje pochopenie vedeckého svetového názoru. V obrade niet «čelného» ateistického pôsobenia, a preto obrad ľahšie prekonáva túto psychologickú predpojatosť veriacich voči ateizmu. Každý obrad núti nepozorovane a pozvoľna zamyslieť sa nad zmyslom života, rozjímať o poslaní človeka na zemi, uvažovať o šťastí a spoločenských ideáloch. Obrad pomaly, ale isto pôsobí na človeka výchovne a pomáha mu pri vytváraní vedeckého svetového pohľadu na život a na miesto človeka na tomto svete.

Mnohí veriaci — ako to dokazujú sociologické výskumy — schvaľujú nové obrady preto, lebo sa v nich hovorí o najbežnejších, životne dôležitých záležitostiach, ale aj preto, že sa v nich «nenadáva na Boha».

...Je čosi celkom iné, ak jedny socialistické obrady sú zamerania rýdzo ateistického a bezprostredne protirečia náboženstvu v snahe vytlačiť ho z vedomia ľudí, a čosi celkom iné, ak ostatné uplatňujú svoju ateistickú funkciu v snahe zaviesť a utvrdzovať sovietsky spôsob života, nový socialistický štýl, nové vzťahy medzi ľuďmi, utváranie kolektívnej spoločenskej psychologie, inými slovami — ak tieto napomáhajú vytváraniu takého sociálneho prostredia, ktoré vedie k vytlačaniu náboženských prežitkov z vedomia pracujúcich mas.

Skúsenosti z posledných rokov poukazujú na to, že existuje úzka spojitosť medzi hlásaním nových obradov a zúžením sféry náboženských obra-

dov. Obzvlášť názorne sa táto skutočnosť prejavuje na príklade uplatňovania občianskeho svadobného obradu. Tento obrad uznávajú všetky národy a vydobyl si popredné miesto. V zásade vytlačil do pozadia cirkevný sobáš.

Významnú ateistickú funkciu plnia aj sovietske obrady späté s úmrtím človeka. Každý skon jedinca kladie pred ľudí svetonázorové otázky: Smrť a nesmrteľnosť, existencia záhrobného života, existencia duše a pod. Stretnutie so smrťou núti kohokoľvek zamyslieť sa nad zmyslom a hodnotou života. Smrť zosypáva na rodinných príslušníkov a blízkych obrovské nešťastie a vyvoláva v nich hlboký duševný otras. V takejto kriticknej situácii sú príbuzní odkázaní na súcitiť, pomoc a útechu. V okamihu tragického otrasu hľadajú východisko s cieľom zbaviť sa neúnosných trápení a uľaviť si. A túto úľavu poskytuje práve pohrebný obrad. Spájajúc ľudí napomáha tomu, aby sa nešťastím postihnutý človek necítil osamotený a aby sa mu smrť blízkeho nezdała iba jeho životnou katastrofou. Účasťou na občianskom pohrebnom obrade človek pociťuje svoju spátosť so spoločnosťou a kolektívom. Ostatní mu vyjadrujú svoju sústrasť, svoju podporu, a tým ako by preberali časť tŕažky na seba. Pohrebný obrad je svojho druhu kolektívnym aktom a prostriedkom, ktorý napomáha prekonať bolesti a obmäkčiť trpkosť straty.

Skúsenosti z rozvoja sovietskej spoločnosti potvrdzujú, že niektoré sovietske obrady vsiakli do seba v prepracovanej forme niektoré prvky tradičných národných obradov, ktorým sa Cirkev snažila pripísať náboženský význam. Spomeňme si napríklad na novoročnú jedličku (prv ju cirkev spájala s narodením Ježiša), sobášny rituál výmeny obrúčok (kedysi ho vysvetľovali ako sobášny prvok), obyčaj volby «kmoťrov», «krsťného otca» a «krsťnej mamy» — a niektoré iné obrady.

Okrem toho existujú aj ritualne formy, ktoré natoľko zrástli s archaickým, sovietskej skutočnosti cudzím obsahom, že nie je vôbec účelné zavádzať ich do nových obradov. Medzi niektorými vrstvami mládeže sa stalo módné nosiť krížiky ako okrasné predmety. Títo mladí ľudia sa cítia dotknutí, ak sa ich niekto spýta, či veria v Boha. «Teraz je to v móde a okrem toho je to aj pekné», takto si vysvetľujú svoju záľubu. Lenže zabúdajú na to, že tento znak bol mnohé stáročia spájaný s kresťanstvom a v dnešnej dobe nemôže byť v žiadnom prípade vysvetľovaný neutrálne. Katolícka Cirkev sa dožaduje, aby každý veriaci nosil krížik, ktorým dokumentuje svoju spolupatričnosť k nej. Ci to mladí chápu alebo nie, musia mať na zreteli, že ak si ho už raz navlečú, posilňujú tým prestíž kresťanského náboženstva a popularizujú jeho základný symbol».

Nuž veľa sa veru človek dozvie zo sovietskej literatúry o zavádzaní nových socialistických obradov...

A ešte jeden citát: «Úderka profesorov zo žilinského Konzervatória vystúpila tridsaťkrát a žiacka úderka dvasaťkrát k výročiu Veľkého októbra. Žiacke úderky účinne pomáhajú aj mestskému zboru pre občianske záležitosti pri uvítaní detí do života, občianskych sobášoch, stretnutiach sa so zaslúžilými členmi strany a odbojármi» (Pravda).

ZBORY PRE OBČIANSKE ZÁLEŽITOSTI V OKAMIHOCH RADOSTI I ROZLÚČKY

K úplnejšiemu prehľadu problému *Zborov pre občianske záležitosti*, ktorému venujeme pozornosť v dnešnom čísle SLOVENSKÝCH HLASOV Z RÍMA, prinášame tento článok zo SMENY, deníka SÚV SZM z 18. mája 1978.

Bratislava (Mf) - V minulom roku sa na Slovensku narodilo 96.451 detí. 44.668 obyvateľov uzatvorilo svadobný obrad a 44.389 ich v dôsledku chorôb a smrteľných úrazov zavŕšilo svoju životnú púť. Na týchto troch najvýznamnejších udalostiach v živote človeka sa zúčastňujú Zbory pre občianske záležitosti.

Podieľajú sa na slávnostných chvíľach, umocňujú okamihy radosti, ale aj znižujú bolesť vtedy, keď nám prichodí s niekým blízkym sa navždy rozlúčiť. O tom ako sa im darí zabezpečovať dôstojný priebeh týchto obradov, včera na tlačovej besede, ktorá sa uskutočnila v Klube slovenských spisovateľov v Bratislave, informoval novinárov námestník ministra kultúry SSR Jozef Mravík, ďalší pracovníci tohto ministerstva i Ministerstva vnútra SSR.

Vo Východoslovenskom kraji z 29.812 novorodencov sa podrobilo privítaciu obradu len na národných výborech 8.286 detí, v Stredoslovenskom kraji z 29.403 až 9.620, v Západoslovenskom kraji z 29.839 ich bolo 8.974 a v hlavnom meste SSR Bratislave z 7.397 zase 2.708. Zo slovenských okresov najlepšie pracujú Zbory pre záležitosti v Žiari nad Hronom a vo Veľkom Krtiši, kde vítajú na národnom výbore každé narodené dieťa. A Veľkokrtišania dokonca túto významnú udalosť robia individuálne. Naopak zasa, najhoršie si v tomto počinajú Dolnokubínčania a Topoľčania.

Neustále nám pribúda aj počet tých našich občanov, ktorí uzatvárajú svadobný obrad len na národnom výbore. Je to výsledok dobrej ideovo-výchovnej práce a veľkej starostlivosti nášho socialistického zriadenia, aby sa táto významná udalosť uskutočňovala v dôstojne zariadených interiéroch a s patričným ceremoniálom. Za posledných päť rokov na Slovensku pribudlo 428 sobášnych miestností, ktoré sa zrekonštruovali alebo novovybudovali s nákladom 46 miliónov korún. Je to takmer 44 percent zo všetkých tých, ktoré sú v prevádzke. Veľmi pôsobivý svadobný obrad a v prekrásnom interiéri robia v L. Mikuláši, Žiari nad Hronom, Važci, Bojniciach, Štrbe a na Zvolenskom

zámku — kde rekonštruujú na tento účel nové priestory. Na východnom Slovensku z 12.494 sobášených podstúpilo civilný obrad len 7.187 novomanželov, na strednom Slovensku z 13.516 zase 7.667, na západnom Slovensku zo 14.756 ich bolo 7.379 a v Bratislave z 3.902 až 2.956. Ešte treba zdokonaľiť sústavu vstupných a prípravných priestorov, aby zodpovedali slávnostnému okamihu a niekde aj samotný priebeh obradu. Na pomoc Zborom pre občianske záležitosti vyšiel Slovenský hudobný fond, ktorý vydal piesne k týmto trom najdôležitejším obradom od našich popredných skladateľov. Slovenský literárny fond zase pripravuje Zborník, ktorý obsahuje príhovory, básne, piesne i celé scenáre obradov prijímania detí do života, svadby a pohrebu.

Najmenej sa darí práca Zborom pre občianske záležitosti pri poslednej rozlúčke s človekom. Vo Východoslovenskom kraji z 11.835 bolo len 943 občianskych pohrebov. V Stredoslovenskom kraji z 12.876 zasa 1.612, v Západoslovenskom kraji zo 16.770 ich bolo 1.581 a v Bratislave z 2998 pohrebov len 875. O tom, že aj v tomto smere dokážeme prekonať náboženské predsudky, svedčia prípady z Čiernej Lehoty a Plešivca, kde 80 až 90 percent občanov má občiansky pohreb.

DOTAZNÍK

Prečítajte si pozorne tento dotazník a posúďte sami, či vyplňovanie takéhoto dotazníka nie je znásilňovaním svedomia mládeže a porušovaním základných ľudských práv.

Vec: Dotazník

o úrovni svetonázorovej výchovy
žiakov 6.-9. ročníka ZDS

Žiak

Žiačka

Škola: . . . . ., trieda . . . . .
Aký máš priemerný prospech: vyznamenaný —
dobrý — dostatočný.
Zamestnanie otca . . . . ., matky . . . . .
Členstvo v KSS otec . . . . . matka . . . . .
Počet detí v rodine . . . . .
Kto ešte žije s vami v domácnosti . . . . .
Kde bývate? v meste, na dedine . . . . .

1. Chodil si (chodíš) v škole na hodiny náboženstva
— áno, nie
— ak áno, v ktorých triedach . . . . .
2. Chodíš do kostola
— pravidelne
— niekedy
— nie

3. Ak chodíš do kostola, tak
  - z vlastnej vôle
  - prajú si to rodičia
  - s kamarátmi (kamarátkami)
  - prajú si to starí rodičia
4. Bol si pri
  - prijímaní
  - birmovke (konfirmácii u evanjelikov)
5. Tvoji rodičia chodia do kostola
  - áno
  - nie
  - niekedy
  - neviem
6. Ako často sa modlíš
  - každý deň
  - len vo sviatočné dni
  - len v ťažkých životných situáciách
  - nemodlím sa
  - niekedy
7. Modlíš sa
  - dobrovoľne
  - pod tlakom rodičov (st. rod.)
  - nemodlím sa
8. Podľa tvojho názoru vesmír
  - stvoril P. Boh
  - vznikol prirodzeným vývojom
  - nemám pevný názor
  - neviem
9. Veríš v posmrtný život? áno nie
10. Dejú sa nadprirodzené zázraky? áno nie neviem
11. Čo spôsobuje katastrofy na zemskom povrchu?
12. Čo vyvoláva zmeny na zemskom povrchu?
13. Čo má podľa tvojho názoru väčší význam?
  - veda
  - náboženstvo
14. Kto, alebo čo ti najviac pomohlo pri poznávaní podstaty sveta?
  - škola
  - rodičia
  - literatúra
  - rozhlas, televízia (film)
  - duchovné osoby (kňaz)
15. Hovoria s vami učitelia o materiálnej podstate sveta?
  - pri preberaní určitej učebnej látky
  - na triednych hodinách
  - nehovoria
16. Vymenuj aspoň 3-4 predmety, ktoré ti najviac objasnili otázku pôvodu sveta a diania v ňom (tie, ktoré najviac, poďčiarkni!)
17. Čo na teba citovo viac vplýva, alebo vplývalo
  - náboženské obrady (bohoslužby)
  - rôzne slávnosti, napr. v škole, vo verejnosti
  - neviem povedať
18. Ak si veril a si sa rozišiel s náboženstvom, čo bolo hlavnou príčinou?
19. Čo si myslíš: je dnešná mládež pobožnejšia,

alebo menej pobožná ako jej rodičia?

- pobožnejšia
- menej pobožná
- nie je medzi nimi rozdiel
- neviem

20. Ako vznikla zem?

21. Ako vznikol človek?

22. Ako si predstavuješ oblohu?

ROVNAKO PRE VŠETKÝCH?

Z listu jedného kaplána: Jeho práca ako učiteľa náboženstva je veľmi ťažká. V jednej škole chodí mu na vyučovanie náboženstva každé dve hodiny kontrola. Raz riaditeľ školy, inokedy niektorý učiteľ. V triede niet ani kriedy ani prachovky na tabuľu. Na inej škole je pre 46 detí iba 40 stoličiek. Po každý raz, keď má byť vyučovanie náboženstva, škola má pre žiakov iný program a to aj po 17. hodine, keď to predpisy nedovoľujú. Je len veľmi málo učebníc. Pre celé spišské biskupstvo štátne úrady prideliť iba 1000 katechizmov. Ich úprava ani zďaleka sa nedá porovnať s úpravou ostatných učebníc...

Z *Učiteľských novín* (11.5.1978): «A na záver ešte uvedieme niekoľko názorných pomôcok, ktoré môžu učitelia a vychovávatelia vo svojej práci využiť (pri výuke materializmu):

Filmy: *Po stopách strachu* (ČSSR, farebný, 29 minút, 35/16 mm) - vedecko populárny film o vzniku a vývoji náboženstva; *Kľúč k vesmíru* (ZSSR, 14 minút, 16 mm). Film ukazuje, aký význam majú vedecké lety kozmonautov do vesmíru; *Kto vymyslel koniec sveta* (ZSSR, 28 minút, 35/16 mm). Film vysvetľuje reakčnú podstatu učenia a činnosti sekty Jehovových svedkov.

Obrazové súbory: *Veda a náboženstvo* — objasňuje protikladnosť vedy a náboženstva. Rozdelený je na 4 časti (skladajúce sa z textov a 32 obrazov); *Veda a náboženstvo vo vesmíre* — na konkrétnych prípadoch objasňuje nesprávnosť náboženských teórií o vzniku vesmíru; *Vznik a vývoj života na Zemi* — objasňuje postupnosť dlhodobého vývoja na Zemi a vyvracia tvrdenie náboženstva, že rastlinná a živočíšna ríša boli stvorené za dva dni; *Pôvod a vývoj človeka* — vyvracia tvrdenie o stvorení človeka a argumentuje poznatkami vedv — učením Darwina a Pavlova; *Človek a dnešní ludoopi* — objasňuje fakt, že človek vznikol vývojom z nižších živočíšnych druhov. Zoznamuje s príbuznými a rozdielnymi znakmi medzi človekom a opicami ».

Tomuto sa hovorí rovnosť pre všetkých, tomu-to sa hovorí náboženská sloboda? Z daní veriacich ľudí sa pripravujú takéto pomôcky, kým pre deti veriacich rodičov niet peňazí na prípravu ani tých najzákladnejších náboženských učebných pomôcok. A tomuto sa vraví spravodlivosť. Áno, ale triedna!

ZOMREL VÝZNAMNÝ FRANTIŠKÁN VŠEVLAD JOZEF GAJDOŠ

V polovici mája dostali sme zprávu, že 11. mája zomrel v Bratislave významný živý svedok františkánskej tradície na Slovensku Vsevlad Jozef Gajdoš. Pochovaný bol v sobotu 13. mája vo svojej rodnej obci Veľkej Máni.

Narodil sa 15. mája 1907. Po zakončení ľudovej odišiel do Trnavy za knižárskoho učňa. Knižárska firma Richter mala svoje dielne v budove františkánskeho kláštora a učeň Jozef sa neraz pozeral oknom na veselých františkánskych novicov. I vzkrsla v ňom túžba stať sa duchovným synom sv. Františka. Vstúpil k františkánom. Najprv pracoval ako rehoľný brat, ale keď predstavení videli jeho nevšedné nadanie, dali ho na štúdiá. Po maturite študoval teológiu a za kňaza bol vysvätený 24. septembra 1932. Po vysviacke študoval na univerzite v Bratislave dejepis a filozofiu a 18. marca 1938 bol promován za doktora filozofie. Po štúdiách predstavení ho poverili vyučovaním na františkánskom gymnáziu v Malackách. Keď v roku 1945 františkánske gymnázium v Malackách, vybudované jedine z milodarov slovenského ľudu, bolo poštátnené, Gajdoš tam učil ešte jeden rok. Po vyhnaní všetkých františkánskych profesorov z Malaciek, Gajdoš učil jeden rok na štátnom gymnáziu v Nových Zámkoch v školskom roku 1946-47.

Po 18. apríli 1947 novozámockí gymnazisti si v tlačivách, natlačených potajomky, dovolili pripomenúť Slovenskú republiku, jej prezidenta—mučeníka Jozefa Tisu. Policajné orgány mali podozrenie, že v tejto «ilegálnej» činnosti má prsty aj profesor Gajdoš a preto ho 15. septembra 1947 zaistili a odviezli do väznice krajského súdu v Bratislave. Tu do držali 27 mesiacov vo vyšetrovacej a súdnej väzbe. V obžalobnom spise profesor Gajdoš bol predstavený ako inšpirátor a organizátor protištátneho sprisahania. Na súde 27. decembra 1949 bol odsúdený na deväť rokov väzenia a na päť rokov straty občianskych práv.

A tak začalo pre františkánskeho pátra putovanie väznicami: Bratislava, Leopoldov, Ilava, opäť Bratislava, Mladá Boleslav a Valdice u Jičína.

Otec Gajdoš si odpykal trest za osem a pol roka. 30. mája 1972 bol krajským súdom v Bratislave súdne rehabilitovaný. Súd konštatoval: «...pôvodné rozhodnutia boli vadné, urobené na základe nesprávnych zistení... a preto boli zrušené rozsudky štátneho i najvyššieho súdu ohľadne Dr. Gajdoša v celom rozsahu.»

Po prepustení z väzenia roku 1956 nebolo možné pre františkánskeho kňaza «sprisahanca» pracovať v pastorácii. Ujala sa ho Matica slovenská. Prijala ho do svojich služieb ako dokumentátora pri usporadováni historických knižníc. Profesor Gajdoš odborne preskúmal (počas teologických štúdií absolvoval v Prahe na Filozofickej fakulte odbor knihovedy) a dal do poriadku Apponyiovskú knižnicu v Oponiciach a Zayovskú knižnicu z Uhrovcu, uloženú vtedy v chodbách Bojnického zámku. Preskúmal aj knižnice v Komárne a v Topoľčiankach. V októbri 1958 bol však prepustený zo služieb Matice. Nato sa prejavili následky dlhého väzenia ako aj nepriaznivých podmienok pri usporadováni knižníc a profesor Gajdoš bol nútený odísť do invalidity. Vo vlastnom vedeckom záujme preskúmal potom niekoľko farských knižníc: Veľká Mäna, Bernolákovo, Holič, Radosovce, Hontianske Trst'any, Jasová, Nové Zámky, Prenčov, Oponice a Turdosovce.

Literárna činnosť Vsevlada J. Gajdoša bola všestranná. Pracoval v odbore knihovedy, histórie, literárnej histórie, jazykovedy, filozofie a hudobnej histórie. Jeho práce vychádzali samostatne alebo v zborníkoch a odborných časopisoch. Písal aj do dennej tlače a do popularizačných časopisov náboženského a profánneho rázu.

Pri príležitosti jeho sedemdesiatky KALENDRÁR JEDNOTA 1978 uverejnil obsiahlu autobiografiu tohto vzácného františkánskeho vedca. Z nej veľmi jasne vysvitá s akou láskou a odbornosťou sa venoval Vsevlad Jozef Gajdoš odhaľovaniu umeleckých a národných hodnôt, ktoré otcovia františkáni počas storočí na Slovensku vytvorili.

Andrej Pauliny

PRENASLEDOVANÍ KATOLICI

«Fakty hovoria o potláčaní katolíckeho obyvateľstva. Dieťa z takej rodiny má problém dostať sa na vyššiu školu, robotníci s katolíckou vierou len ťažko zoženú poriadnu prácu. Zostáva pre nich len to najhoršie. Údel katolíkov je o to citelnejší, že útlak sa deje na ich rodnej pôde.»

Myslíte, že citujem dajaké buržoázne západné noviny, ktoré píšu o prenasledovaní na Slovensku? Ale kdeže! To Smena píše o katolíkoch v Severnom Írsku! (20.1.1978). Aká to dvojakoť: čo v Írsku zavrhuje, to na Slovensku chváli a podporuje!

Na kultúrnom poli

Joseph A. Mikuš, Slovakia and the Slovaks. Preface by Michael Novak, Three Continents Press, Washington D. C., 1977, str. XIV + 224.

Je bezpochyby potrebné mať v angličtine vhodnú príručku, ktorá by záujemcom v krátkosti predstavila Slovensko a Slovákov. Za posledné desaťročia vyšli síce dve príručky: F. Hrušovský, *This is Slovakia*, a G. Odo, *Slovakia and its people*; obidve však predstavujú hlavne dejiny, a nechávajú stranou viaceré iné stránky slovenskej vlastivedy. Mikušova príručka chce byť úplnejšou. V jednotlivých častiach predstavuje o Slovensku: I. Zemepis, II. Dejiny, III. Jazyk, IV. Literatúru, V. Duchovný profil slovenského národa, VI. Dejepis (historiografiu).

Je zrejmé, že autor nemohol ísť do hĺbky, musel sa držať iba hlavných daností. Zaujímavosťou knihy je šiesta kapitola o slovenskom dejepise, ktorá mohla aj azda vystať, nakoľko autor potom na deviatich stranách podáva dosť obsérnu bibliografiu. Mapky, fotografie hlavných miest, kresby (najmä od J. Cincíka) spestrujú túto príručku. Ešte jedna zaujímavosť: Keď otvoríme knihu, pred titulným listom je na jednej strane zhrnuté to najhlavnejšie o Slovensku. To asi pre tých, ktorým sa bude ťažiť prečítať si celú knihu. No uistujeme všetkých, že kniha je zaujímavá a vrele ju odporúčame.

Michal Lacko

Mikuláš Šprinc: *TICHÉ VODY*. Básne. Vydal Slovenský ústav, Cleveland, Ohio, Vytlačila Jednota, Middletown, Pa., USA 1977. Obálka a grafická úprava od Dr. Jozefa G. Cincíka. Strán (číslovaných) 40.

Kňaz je všade kňazom, nielen pri oltári, ku ktorému by ho chceli priviazať často aj dobromyseľné duše. Je kňazom v styku s ľuďmi aj s vecami. A je kňazom aj vo svojom postoji ku kráse, vo chvíľach umeleckej tvorivosti. Dôkazom toho je aj najnovšia Šprincova zbierka poézie *Tiché vody*. Básnická inšpirácia je pre neho akoby konsekračným obradom, pri ktorom dáva veciam duchovnú náplň, nadprirodzený cieľ. Takto sa nám javí autor tejto zbierky aj v predošlých svojich knihách, lebo «starnúci (?) básnik nezmení svoj štýl, slúžil mu celý život verne. Pokusy nové nedodajú krásy jeho chvíľ, nezmnžia žatvu podjesennej zberne» (str. 34). — Nielen ako človek, ale aj ako básnik predstavuje čitateľovi cieľ svojho života: «Stvorený som bol, aby som Ťa spatril» ... «Keď v nepriestupnom svetle prebývaš, ako mám k Tebe vlastne prísť?» (str. 20). — No v styku s vecami «svoj závoj Boh mu trochu rozhrá» (str. 17).

Popri tejto tichej mystike počuť aj zvuky, ktoré sa vrývajú do svedomia dnešného človeka, keď

básnik cituje volanie pomätenej vášne dneška: «Večnosti nieto, píme teda hašíš» (str. 12) a keď zakvíli nad iným žalostným zjavom sebaničenia ľudstva: «Hoviadka ľudské! Vraždy masové počatých živých nemluvniatok» (str. 13). — A tu Tiché vody — naozaj zahučali.

G. Z.

Dante Alighieri: Božská komédia 1 — PEKLO — v preklade Andreja Žarnova a Mikuláša Pažitku (z rokov 1948-1952 a 1975-1977). Vydali Priatelia Dobrej knihy na jar roku Pána 1978 v Cambridge (Ontario), Kanada.

Sedemsté výročie narodenia Danteho (1265) obohatilo slovenskú poéziu o preklady *Pekla*, prvej časti Božskej komédie, ktorá je životným dielom jubilanta a drahokamom svetovej literatúry.

Roku 1964 vychádza v Slovenskom vydavateľstve preložené *Peklo* spod pera Viliama Turčányho a Jozefa Felixa, s ilustráciami Vincenta Hložníka. — O rok neskôr v redakcii Milana S. Ďuricu Slovenský ústav v Clevelande-Ríme-Mníchove zverejňuje Štrmeňov preklad *Pekla* s ilustráciami Jozefa G. Cincíka. — Pre nepriaznivé okolnosti na domácej pôde s oneskorením sa nám dostáva do rúk tretí preklad, ktorého autorom je Andrej Žarnov za spolupráce Mikuláša Pažitku.

Krátkozrakému človekovi sa táto skutočnosť môže javiť ako mrhanie časom, silami a peniazmi. Na takú námietku zaiste nestačí citovať slovenské úslovie: Do tretice všetkého dobrého. Načím hlbšie nazrieť do veci. Predovšetkým ide tu o prejav zmyslu pre hodnoty, o prejav zdravého zmyslu o pravé hodnoty. Dante je nesmrteľný génus, ktorý nerozlučne spojil vo svojom diele krásu a náboženstvo, umenie a vedu v harmonický celok, ktorý aj dnes očarúva a povznáša čitateľa. Osvedčil sa nielen ako teológ, ale aj ako historik a psychológ. Ale najmä ako umelec, básnik.

Potom ide tu o preklady z pera opravdivých básnikov, ktorí majú čo povedať aj iným svojim kolegom. Zaiste, v prekladoch sú rozdiely, nikto neplagizoval, ale každý «tvoril» svoj preklad podľa osobnej inšpirácie. Táto skutočnosť môže vzbudiť, ba má vzbudiť záujem u literárnych kritikov, aby porovnávali, vyzdvihli prednosti každého prekladu a formulovali smernice pre ďalších prekladateľov z cudzích literatúr, lebo čím ďalej tým menej bude pôvodnej tvorby, najmä takej, ktorá by sa neopakovala a prinášala nové hodnoty.

Teda vďaka aj za tento tretí dar!

G. Z.

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY NA MESIAC JÚL

Aby sa vzťahy medzi Cirkvou a štátom zakladali na pravej slobode a na vzájomnom porozumení.

Aby sa zvelaďoval počet tých, čo sú povolani pracovať medzi menšinami na americkom kontinente.

Ked' aj fotografia klame

Nielen slovo, ale aj obraz, ba aj fotografiu možno zneužiť na prekrútenie pravdy, najmä ak vecná informácia sa zvrhne na stranickú propagandu.

Nacistická protináboženská kampaň svojho času rozšírila po Slovensku časopis, na titulnej strane s fotografiou biskupa v omšovom rúchu a s asistenciou, ako požehnáva kanóny. Liturgické rúcho čierne, teda záber bol zo zádušnej omše, a tieň postáv a kanónov neboli súbežné. Na objavenie triku nebolo treba špecialistov, stačil priemerný znalec kostolných vecí a fotografie.

Za komunistickej protináboženskej kampane (1950) šiel som do Petrovca vyučovať deti katechizmus a na školskej chodbe bol veľký plakát: Stalin, učiteľ národov. — Stál na tribúne a počúval ho obrovský zástup. Lenže v tom obrovskom zástupe asi dvadsať ráz boli umiestnené tie isté tváre, tie isté postavy. Riaditeľ ma prosil, aby som to neprezradil deťom, ale istý dvanásťročiak sám na to prišiel.

Po obsadení kláštorov a rehoľných domov úradné časopisy tiež prinášali podobné fotografie: v kostole pod sedadlom spovednice — samopaľ, v sakristiách za kalichmi a monštranciami — revolvery, v knižniciach a archí-

voch — zväzky dolárov, a to všetko proti ľudu a proti republike. Vernosť fotografie je príslušná, ale ľudská podlosť môže byť bezhraničná.

Minulého roku prestalo na Slovensku vychádzať Matičné čítanie a miesto neho čítateľia dostávajú časopis Slovensko, ako kultúrno-spoločenský mesačník. Vo februárovom čísle II. ročníka na strane 12. je tiež jedna fotografia troch žien. Tá uprostred je bosá a obidve krajné majú bačkory na nohách. Pozadím je im akási stena z dosák. Ostatné súčiastky šiat svedčia o krajnej chudobe. A po boku je sprievodný text: Takáto bývala tá «idyla» slovenského dedinského života. Slovenské ženy: ruky — tak často iba prázdne, nohy — tak zriedka ozaj obuté. Ak povieme dnes o naprostom nedostatku, aj to nie je dosť výstižné. Blahobyť je samozrejmosťou, všednou súčasťou každého dňa na dedine či v meste. A slovo žobrák odišlo do rozprávania starých materi, do minulosti, staršej, než sú naši tridsiatnici.

Redaktorovi treba uznať, že hovorí pravdu o životnej úrovni a o hmotnom blahobyte nášho človeka, pravda, tá úroveň by bola oveľa vyššia, keby malý čížik nemusel hrdlačiť na veľkého jastraba. Ale treba mu vyčítať, že sa pomýlil s fotografiou, lebo ženy na nej sú skôr Aziatky ako Slovenky. Ak na Slovensku žili aj také typy žien, nuž muselo to byť pred pár tisíc rokmi, keď ešte nejestvoval fotografický aparát, ktorý by bol zvečnil úzke oči a vyčnívajúce líce kosti domnelých «slovenských» úbožiačok.

V tomto prípade mám pokušenie pripustiť omyl. Opačne sa nanucujú niektoré otázky: Ak spomínaný dostatok a blahobyť sú naozaj skutočnosťou, prečo ich znehodnoverňovať klamom? Potrebuje pravda klamstvo, aby ju podo-pieralo? A či lož sa stala pre komunizmus druhou prirodzenosťou, ktorej sa nemôže zbaviť, aj keď tvrdí pravdu?

Gorazd Zvonický

**SLOVENSKÉ
HLASY
Z
RÍMA**
ROČNÍK - 1978
ČASOPIS
SLOVENSKÝCH
KATOLÍKOV

Periodico mensile: Slovenské Hlasy z Ríma - Voce slovacche di Roma.

Autorizzazione del Tribunale di Roma n. 17112 del 3-2-1978.

Direttore responsabile: Domenico Hrušovský.

Vydáva Slovenský ústav sv. Cyrilla a Metoda v Ríme s cirkevným schválením. Rediguje redakčný kruh.

Podporu možno poslať:

V Anglicku, v Austrálii, v Belgicku, v Brazílii, vo Francúzsku, v Nemecku a vo Švédsku na adresy tamojších slovenských katolíckych misií.

V Argentíne odovzdať pani Agneške Borisovej alebo poslať na adresu: Rev. Peregrino SVD, calle Mansilla 3855, sucursal 25, Buenos Aires.

V Kanade na adresu: Mr. I. Králík, 46 Euclid Ave, Toronto 140, Ont. M6J 2J6.

V Rakúsku: Slowakenseelsorge, Graben 13-1-49, 1010 Wien.

V USA na adresu: Rev. Ladislav Janovič, 18 Trinity Street, Yonkers, N.Y., 10701.

NASA ADRESA: Slovenský ústav sv. Cyrilla a Metoda, Hlasy z Ríma, Casella postale 6175, 00100 Roma, Italia. Poštové konto: 43859008 — Istituto Slovacco del SS. Cirillo e Metodio — Roma.

Tlač Typografia Dario a Ugo Detti, Via Girolamo Savonarola, 1 - 00195 Roma.